

DE GROTE LOWLANDS SCHRIJFwedSTRIJD 2024

DE TWINTIG BESTE INZENDINGEN

SILKE BEURMS
VIBEKE VAN DER BILT
EELCO COUVREUR
THOMAS DESMET
JORIS DRAISMA
ANNE ELEVELD
MONIQUE HEMELAAR
SAVEETA JAINANDUNSING
MARJOLEIN KOOYMAN
HERTE KLUMPERMAN
DAVID LANGERAK
TEUN PEERBOOM
SUZANNE PEET
TOM PITZALIS
ANNELEEN PRINCEN
JANNEKE VERBAARSCHOT
RUDIE VERBUNT
SARAH VAN VLIET
ANNE MARIJN VOORHORST
MARIEKE VULLINGS

DE GROTE LOWLANDS SCHRIJFWEDSTRIJD 2024

DE TWINTIG BESTE INZENDINGEN

Nijgh & Van Ditmar
Amsterdam

Deze digitale uitgave wordt je gratis aangeboden door

NIJGH & VAN DITMAR

Stichting
Literaire
Activiteiten
Amsterdam

Copyright © 2024 Nijgh & Van Ditmar / Silke Beurms,
Vibeke van der Bilt, Eelco Couvreur, Thomas Desmet, Joris
Draisma, Anne Eleveld, Monique Hemelaar,
Saveeta Jainandunsing, Marjolein Kooyman,
Merte Klumperman, David Langerak, Teun Peerboom,
Suzanne Peet, Tom Pitzalis, Anneleen Princen,
Janneke Verbaarschot, Rudie Verbunt, Sarah van Vliet,
Anne Marijn Voorhorst, Marieke Vullings

Omslagontwerp: Hansje van Halem

Typografie: Zeno Carpentier Alting

NUR 303

INHOUD

Silke Beurms – <i>De offers die we maken</i>	7
Vibeke van der Bilt – <i>De overkant</i>	11
Eelco Couvreur – <i>Betaalbare oplossingen voor een beter leven</i>	17
Thomas Desmet – <i>Kraak mijn code</i>	24
Joris Draisma – <i>Hotel Alzheimer</i>	30
Anne Eleveld – <i>Een Leeg Logboek</i>	37
Monique Hemelaar – <i>Schijn</i>	44
Saveeta Jainandunsing – <i>Bronbere</i>	51
Marjolein Kooyman – <i>Meike, de bijna-dochter</i>	57
Merte Klumperman – <i>Heliumballon</i>	64
David Langerak – <i>Een zeldzaamheid</i>	69
Teun Peerboom – <i>Irish goodbye</i>	75
Suzanne Peet – <i>Tekort</i>	81
Tom Pitzalis – <i>De slakkenknijper van Korinthe</i>	87
Anneleen Princen – <i>Doornroosje</i>	93
Janneke Verbaarschot – <i>Uitwisbaarheid</i>	99
Rudie Verbunt – <i>Verzet</i>	105
Sarah van Vliet – <i>Prefrontaal</i>	110
Anne Marijn Voorhorst – <i>De omstandigheden</i>	117
Marieke Vullings – <i>Ons huis</i>	123

DE OFFERS DIE WE MAKEN

SILKE BEURMS

In zijn blauwe overall stapte Willem uit de bestelwagen. Zijn laarzen landden in opspattende modder. De koelte streek door zijn uitdunnende haar. Hij keek er-naar uit om het helemaal te verliezen. Net zoals het vet dat in één jaar van zijn wangen was gesmolten. Het zou hem helpen om er ouder uit te zien. Als iemand die wist waar hij mee bezig was.

Op de diepgroene glooiende weide loeiden de koeien. Het eeuwige suizen van de autostrade werd overstemd door hun zachte, geruststellende gebries. Vingers mist streken tussen de basten van knotwilgen en de geur van mest en nat gras sloop in Willems neusgaten. Ongeduldig verzamelden de koeien zich in een groep aan het hek. Het metaal knerpte toen Willem ertegen duwde en tientallen ogen prikten in zijn rug toen hij zich een weg baande tussen de kudde. Hij eindigde bij Bets, een kanjer met de grijze vlekken van een schimmel en het karakter van een schoothondje. Met de vlakke hand sloeg hij tegen haar bil. Haar achterpoot stompte tegen het metalen hek. Willem grijnsde.

‘Jullie zijn duidelijk klaar om te vertrekken.’

Muuuh.

Staarten klokten heen en weer uit opwinding. Willem telde de koeien. Eén ontbrak. Met grote passen

klom hij de zompige heuvel op. Net over de top vond hij Mariette. Op haar zij, met de poten voor zich uitgestrekt. Haar uier was weg, haar buik doorprikt met cirkelvormige gaten. Leeggezogen. Lompen dekens op nat gras. Willem staarde naar het levenloze dier. Een vlieg landde op Mariettes oogbol en bleef in het vocht kleven.

De twee politieagenten brachten tegelijkertijd de dampende koffie naar hun mond. De keuken was net te klein voor drie. Willem tapte een laatste tas uit de thermos en nam plaats recht tegenover hen. Hij keek op de klok. Negen uur. Ze hadden zich gehaast.

‘De andere koeien staan op stal. In afwachting.’

‘In afwachting van?’ vroeg de kleinste agent.

‘Tot we de oorzaak kennen.’

Willem nam een slok. Boven hem zoemde een vlieg doelloos door de kamer. Met kleine tikken botste het insect tegen de bolle plafonnière die als een oog neerkeek op hen drie. Willem klemde zijn tanden op elkaar en wendde zijn blik naar de agenten. De buikigste van de twee kleurde grijs achter de oren en schoof zijn kop koffie heen en weer.

‘Ik heb je oom nog gekend.’

‘Iedereen kent hier iedereen.’

‘Uitzonderlijk, niet? Dat ons dorp zo’n hechte commune is. Boeren helpen elkaar. Elders kopen de Monsanto’s *en masse* akkers over, maar hier slagen we erin om het hoofd boven water te houden.’

De andere agent stemde in. Kraaijenpoten tekenden zijn gelaat.

‘Het zijn roerige tijden, Willem. Elke dag is spannend. Vandaag maken we vooruitgang. Morgen kan het anders zijn.’

Willem trok aan de zoom van zijn wollen trui. De draadjes rafelden. De laatste keer dat hij zijn oom zag, gleed er pudding van zijn onderlip. Herseninfarct. Gevolgd door ontsmette kamers en een revalidatie die nooit zou leiden tot herstel. Willem nam de boerderij over. En de verantwoordelijkheid.

‘We hebben een goede bodem,’ zei Willem, vooral tegen zichzelf.

De lippen van de agent knepen samen tot een fijne lijn.

‘Een goede boer kent het land, en zijn dieren.’

De buikige agent legde zijn hand op Willems arm.

‘Heeft je oom het nooit verteld?’

Willem sloeg een vlieg van zich af. Ze zwermde naar het zweet op zijn voorhoofd. Al een maand hield hij de koeien op stal. De prijs per liter was gezakt. Met groeiende tegenzin plaatste hij het kille metaal over hun huidhongerige spenen. De uiers trilden onder het contact met de pompende machines. Willem keek toe hoe ze langzaam werden leeggezogen, helemaal leeg, en stelde vast dat het niet genoeg was.

De volgende dracht had hij gepland over een week. Koeien met minder dan vier kalveren zou hij kunstmatig insemineren. De andere melkkoeien zou hij – volgens de normen van de industrie – voor een klei-

ne prijs naar het slachthuis afvoeren. Maar het zou niet genoeg zijn. De kosten zouden niet gedekt worden. Dat wist hij nu.

Bets gaf zevenentwintig liter melk en had vier kalveren gehad. Met donkere ogen keek ze Willem aan toen hij haar stal opende en een pets tegen haar bil gaf. Zij aan zij liepen ze het erf af. Onverschillig zakte de zon over het glooiende landschap. Stroken oranje tekenden zich af op de onverharde wegen. Madeliefjes kleurden de berm wit. Willem suste de terughoudende koe wanneer ze de weide op liepen. Het gras stond hoog. Het karkas van Mariette was allang weg, maar Willem kon exact de plek aanduiden waar ze had gelegen. Hij leidde Bets diep de weide in, en kustte de grijze vlekken op haar kop. Het is niet heel anders, dacht hij, dan het slachthuis, maar toen hij de weide verliet en deed alsof hij het geloei niet hoorde, wierp hij een blik naar de schemerende hemel.

Willem ijsbeerde in de donkere stallen. Plichtsbewust boende hij de betonnen vloer met een borstel, schrobde de metalen installaties tot ze blonken en de palmen van zijn handen open blaren vertoonden. Die avond legde hij zich tussen de koeien. Elk sprietje stro dat kraakte hoorde hij. Het geklepper van hoeven op gegoten beton hield hem uit zijn slaap, net als de maan aan de hemel, die daar die avond niet hoorde te zijn.

DE OVERKANT

VIBEKE VAN DER BILT

Voor mijn ogen schoten de ijsschotsen voorbij. Ik verplaatste mijn gewicht van boven mijn linkerschaats naar boven mijn rechterschaats. Naarmate ik verderging, kreeg de schaats beweging iets hypnotisch: mijn gedachten gleden met mijn schaatsen mee over het gladde ijs. Ik dacht aan Jacob. Ik dacht aan de reddingswerkers en aan de autowrakstukken. Ik dacht aan zijn vervormingen, nauwelijks herkenbaar. Ik dacht aan hoe ik deze tocht met Jacob had willen schaatsen.

Ik dacht aan hem tot ik een tikgeluid hoorde. Het moment dat ik mij realiseerde dat ik het geluid hoorde, kan ik mij niet herinneren. Het was daar opeens, alsof het er altijd al was: *tik tak, tik tak*. Ik deed mijn best te horen waar het geluid vandaan kwam. Door de hypnose van het heen en weer wiegen op het ijs, kon ik mij niet meer concentreren. Het geluid leek wel van onder mij te komen. Behoedzaam liet ik mijn blik over het ijs glijden dat mij verder van de groep voerde. Daar is het, daar komt het geluid vandaan. Ik wist het zeker. Op een aantal meter van mij vandaan zat een soort wak, een zwart gat, in het ijs. Ik verminderde mijn vaart om beter naar het geluid te kunnen luisteren. *Tik tak,*

Tik tak. Dennennaalden en kleine takken dreven op de dunne laag water over het ijs. Ze werden meegevoerd door de stroming richting het wak, om vervolgens de diepte in te worden gezogen. Ik probeerde tot stilstand te komen. Ik keek over mijn schouder zoekend naar de rest, maar zag alleen het uitgestrekte ijs. Terwijl ik mij weer richting het wak draaide, voelde ik hoe de wereld om mij heen langzaam begon te versnellen. Als verlamd liet ik mij meevoeren met de stroming in de richting van het zwarte gat. Achteraf lijkt het misschien gek, maar op dat ogenblik twijfelde ik niet. Ik deed geen enkele poging om niet in het wak te belanden. De bedoeling van het alles voelde eigenlijk heel intuïtief aan. Ik zag hoe mijn schaatsen als eerst in de diepte verdwenen, waarna het langzaam verder zwart voor mijn ogen werd.

Ik voel het water om mij heen kolken. De stroming veroorzaakt klein golven tegen mijn lichaam aan. De anonieme stemmen van het ijs klinken hier dringender dan daarboven. Het lijkt wel een soort code die ik niet kan ontrafelen. Een vreemde taal waar ik de betekenis niet van kan bevatten. Mijn voeten maken contact met iets dat lijkt op zand. Langzaam laat ik mij verder vallen, op de bodem van het meer.

Ik doe mijn ogen open en probeer de nieuwe wereld die voor mij ligt in mij op te nemen. Het is donker om mij heen. Geleidelijk aan krijgt de wereld steeds meer vorm en houvast. Er verschijnen grijze rotsen, nauwelijks herkenbaar in het donker van het zwarte water. Het water is troebel. Het gruis van de bodem is

vermengd met bladeren en takken die vanaf de kant het water in gespoeld moeten zijn. Samen dansen ze om mij heen op het ritme van de zachte stroming. Ik had verwacht dat het water koud zou zijn. Het voelt als een warme deken om mij heen. Langzaam beginnen mijn ogen aan het donker te wennen.

Als ik goed kijk, zie ik dat er naast een van de rotsen een barkruk is neergezet. Een oude houten barkruk, alhoewel niet meer in de beste staat, voldoet deze waarschijnlijk nog prima in zijn functionaliteit. Op de kruk zit iemand, mijn kant op kijkend. Het beeld om mij heen is nog niet volledig tot rust gekomen, waardoor ik alleen de omtrek van de persoon kan zien. Ik knipper en ik herken de lichaamsbouw. De persoon zit onderuitgezakt, in zijn rechterhand houdt hij nonchalant een sigaret.

‘Wil je er ook een?’ vraagt Jacob. De sigaret licht op terwijl hij inhaleert, waardoor ik hem met tussenpauzes kan bekijken. Hij is gekleed in een prachtig, donkerblauw goed zittend pak. Iets wat mij tot op zekere hoogte in verwarring brengt, ik kan mij niet herinneren dat hij zo’n pak heeft.

‘Hoe is het mogelijk dat je hier onder water een sigaret kunt roken?’ antwoord ik.

‘Dat is vooral een kwestie van heel voorzichtig inhaleren. Daarnaast is de timing belangrijk, er kunnen niet te veel tussenposes zijn.’ Antwoordt Jacob. ‘Een sigaret gaat hier sneller uit dan boven.’

‘Graag,’ zeg ik. Ik sta op en loop naar hem toe. Er verschijnt een tweede barkruk naast hem en ik neem plaats. ‘Heb jij niet wat beters te doen dan hier te roken?’

‘Welnee,’ antwoordt Jacob. ‘Er is hier eigenlijk verder niets te doen. Om de tijd te verdrijven, rook ik hier meer dan toen ik nog leefde.’ Er viel een lange stilte waarna hij zijn verhaal vervolgde. ‘Vandaag is dit pas mijn tweede sigaret. Ik heb een tijdje in het zand op mijn rug gelegen om te luisteren naar het geluid van het ijs.’

‘Wist je dat ik er was vandaag?’ vroeg ik. Ik stak mijn sigaret aan, en inhaleerde heel voorzichtig. Hij heeft gelijk, het is eigenlijk helemaal niet moeilijk. Ik blaas de rook het water in, waarna het in de zwarte ruimte wordt opgezogen en verdwijnt.

‘Zoiets zou ik natuurlijk nooit met zekerheid kunnen zeggen,’ antwoordt Jacob. ‘Maar ik had wel een vermoeden.’ Hij lacht mijn kant op.

‘Ik ben blij dat je er bent, al had ik je liever zelf meegenomen.’

Ik wil zijn arm vastpakken, alleen om te kijken of ik hem ook echt kan voelen. Op het laatste moment onderdruk ik deze neiging. Ik ben er niet klaar voor om hem nog een keer te verliezen.

‘Heb je droge kleding in die rugzak van je?’ hij kijkt me vragend aan.

‘Ik ben niet van plan om meteen weer omhoog te gaan, ik ben er pas net.’ Antwoord ik.

‘Je zult wel moeten, de rest komt er zo aan, en anders maak je ze nog ongerust.’

‘Ik blijf liever hier.’

‘Maar hier is *niets*.’

‘Jij bent hier toch.’

‘Als je me nodig hebt, ben ik daarboven ook. Om

misverstanden te voorkomen: ik ben juist het enige dat geen verschil maakt in de vraag waar jij heen moet gaan. Hier ben ik met niets, en boven kan ik zijn met alles.'

'Ik denk dat ik hier naartoe ben gegaan omdat ik je nog eens wilde zien.'

'Dat zeg ik toch, wanneer je me nodig hebt, ben ik er,' antwoordt hij terwijl hij me in zich op neemt.

Ik rook mijn sigaret verder op.

We zitten nog een tijdje tussen de rotsen zonder iets te zeggen. Ineens staat Jacob op en steekt zijn hand naar me uit. 'Kom, ik help je omhoog. Het is een eind zwemmen, dus je kunt het best op mijn schouders gaan staan, dat scheelt het eerste stuk.'

'Doet dat geen pijn?' vraag ik terwijl ik naar mijn schaatsen kijk. 'Ik voel hier eigenlijk zo goed als niks meer. Daarnaast zit er redelijk wat schoudervulling in dit pak.'

Ik maak de ijspriemen om mijn nek alvast los om zo beter uit het wak te kunnen klimmen als ik boven ben. Vervolgens klim op zijn schouders en kijk nog even naar beneden.

'Bedankt dat je me hierheen hebt gebracht. Het is hier inderdaad prachtig.' Hij lacht naar me. Ik zet me af, en begin omhoog te zwemmen terwijl ik af en toe achterom kijk.

Ook wanneer hij tussen de rotsen vervaagt en ik hem niet meer kan zien, blijf ik af en toe achteromkijken. Vlak voor ik boven kom, kijk ik een laatste keer. Een nauwelijks herkenbaar baken van licht flinkt

oranje op wat waarschijnlijk de bodem van het meer is. Ik wil het liefst nog even onder het ijs blijven. Maar dat kan niet, en dat weet ik best.

BETAALBARE OPLOSSINGEN VOOR EEN BETER LEVEN

EELCO COUVREUR

Dat de echte kleuren van de zon wit en turquoise zijn, weet Elvira. De behoefte om naar de uitgang van de IKEA te sprinten kon ze nauwelijks onderdrukken, toch liep ze afgemeten als altijd langs de milkshake-automaat en retourbalie. Ze beheerst zich verdomme al vijf jaar, ze beheerst zich sinds ze voelt dat Winnies woede haar langzaam uitwist. Op de parkeerplaats controleert ze haar ademhaling. Twee medewerkers verplaatsen langwerpige dozen. De vrouw verliest behalve de bouwpakketten ook de billen van haar collega nauwelijks uit het oog. Het is warm voor een lentedag, Elvira trekt haar paarse jas uit. Dat ze zich vanaf nu nooit meer druk om Winnies zonneallergie hoeft te maken, zegt ze tegen zichzelf. Ze voelt de warmte op haar wangen, ze probeert zoveel mogelijk negatieve Winnie-connotaties op te sommen. Winnie heeft een hoekige neus.

Elvira opent op haar mobiel de conversatie met Irwan, ze schrijft: 'Je hebt gelijk. Dit moet stoppen. Kom met metro naar je toe. Voel me k-u-t. Zet mobiel uit. Ben er met een uurtje of zo.' Ze leest het bericht, en nog eens, dan kijkt ze achterom. Kort voelt ze de behoefte om de tekst te wissen, terug de IKEA in te lopen

en twee plantaardige hotdogs te bestellen. Ze wist alleen ‘voel me k-u-t’, verstuurt het bericht, activeert vliegtuigmodus en vertrekt. Ze heeft al veel te lang dingen nagelaten, en nu schijnt de zon. En nu loopt ze weg. Kinderen zijn geen project, dat heeft ze altijd al gezegd.

Op het moment dat Elvira nog naast Winnie over de badkamerafdeling loopt, laat Aisha de geurkaars in haar werkjas glijden. Ze las onlangs een artikel over psychologische onderzoeken die bewijzen dat sporadisch jatten persoonlijke groei bevordert. En stelen van het grootkapitaal is sowieso simpel en bevredigend.

Op zaterdagmiddag is het hier drukker dan in Mekka tijdens de hadj, dus let Aisha extra op haar houding. Met duim en wijsvinger maakt ze een L en plaatst die op de bovenkant van haar borstbeen. Ze laat haar kin erop rusten en denkt aan Fabian, haar ergotherapeut, aan de manier waarop hij de ‘r’ laat rollen als hij revolidatie zegt. Hard en trillend.

Aisha ziet een nieuw reclamebord met daarop een bosgroen kussen in de vorm van een boomblad, onderschrift: ‘Je hoeft niet buiten te zijn om te voelen dat de zon schijnt.’ Ze overweegt dit, terwijl ze met haar andere hand hard in de geurkaars knijpt.

Net voordat ze de hoek naar de kantine omslaat, ziet ze in een van de badkamers een douchecabine dichtgaan. Het blauw en geel van haar werkgever wasemt door het raamfolie. Faisal. In de douchecabine van de ‘minimalistische stedelijke badkamer ge-

richt op stijl en selfcare', bedient Faisal zich dagelijks van dat laatste. Hij is door Jaap, de teamleider die zijn best doet om iedereen optimaal te laten functioneren, al vaak gewaarschuwd. Jaap heeft nog nooit iemand ontslagen. Hij gaat er prat op dat het team op de laatste vrijdag van de maand op kosten van de zaak in de personeelskantine Zweedse balletjes kan eten.

Aisha loopt naar een display badhanddoeken en begint ze op te vouwen, haar ogen op de cabine. Af en toe kijkt een klant naar het silhouet, niemand trekt de deur open. Dat zou Aisha ook nooit doen. Ze kijkt of ze Jaap ergens ziet. Faisal moet daar weg. Faisal moet met haar op date. In haar hoofd heeft ze het al honderd keer geoefend. Met haar Stadspas krijgt ze korting bij de botanische bloementuin. De Zeeuwse knooppjes staan in bloei en Faisal houdt van decoratieve kleuren.

'Er staat iemand in die cabine,' zegt Winnie tegen Elvira. In een winkelwagen vervoeren ze een pluchen speelgoedhaai en een slijtvaste stoel. Ze verwachten binnenkort hun eerste kind, maar dragen jassen waarmee je lange huttentochten in een regenachtig land zou kunnen maken. Rood en paars.

'Trek open dan,' zegt Winnie.

Elvira zucht. 'Ik ga de commode zoeken.' Ze ziet de pijlen die naar het zelfbedieningsmagazijn wijzen, hoort de douchecabine openschuiven en versnelt haar pas.

Elvira drementelt langs de stellages. Ze heeft eindelijk tijd om na te denken en probeert de consequenties van

haar voornemen voor de zoveelste keer te overzien. Afgezien van het voorspelbare (intens verdriet, woe-de, praktische uitdagingen), betrapt ze zich erop dat ze ook altijd aan de door haar schoonouders betaalde jaarlijkse wintersportvakantie denkt, en veel minder vaak aan het kind. Toch wrijft ze over haar buik als ze merkt dat er iemand naar haar kijkt. Behalve haar lever, milt, het overgrote deel van haar darmen en een dubbele uitsmijter harde kaas zit er niks in die buik, maar ze geniet ervan om te doen alsof. Er klinkt een nummer van Ilse de Lange uit de speakers boven haar hoofd. Dit is precies wat jij maakt, denkt ze. Meubelwinkelmuziek. Ze trommelt op haar buik en jankt heel zacht en heel aanstellerig de woorden mee: *'Sometimes we all get lost and we don't noooo-hooooo-tice.'*

Faisal opent zijn ogen en kijkt recht in die van Winnie. 'Hallo,' zegt hij. 'Kan ik u helpen?'

Winnie lacht en vraagt: 'Kan ik ú helpen?' Ze verwacht dat de man de humor van de situatie inziet, maar beseft dan dat ze vaak dingen aanneemt: puntje van aandacht voor haar volgende therapiesessie.

'Ik repareer de cabine,' zegt Faisal. Hij pakt een geelblauwe schroevendraaier uit de zak van zijn werkjas.

'Is-ie stuk?' vraagt Winnie.

Faisal wijst naar de speelgoedhaai. 'Mijn zoontje heeft dezelfde.'

Weer lacht Winnie. Haar gezicht doet hem aan zijn favoriete stapelkruk denken: Scandinavisch, stijlvol, afgevlakte randen. Faisal stelt zich haar gezin voor.

Daar zitten ze, aan de uitschuifbare Skansäs-tafel die ze zelf in elkaar heeft gezet. Haar man heeft twee linkerhanden maar verdient veel geld.

Faisal wordt ongeduldig. Hij weet dat hij onder werktijd niet in een dichte douchecabine moet staan, hij weet dat Jaap hem alleen waarschuwt als er andere collega's bij zijn. Toen Faisal uitlegde waarom hij het deed zei Jaap: 'Als je dat nodig hebt, doe het dan maar. Maar in bijzijn van anderen kan ik niet lopen marchanderen, dan waarschuw ik je.' Faisal had geknikt en thuis de betekenis van marchanderen opgezocht. Dat Jaap het in de context van lopen gebruikte vond hij grappig.

In de douchecabine sluit Faisal zich af voor prikkels. Na vijf minuten kan hij rustig door met zijn werk. Hij is tevreden met wat hij doet en weet inmiddels wat zijn plaats in de wereld is. Dat had hij altijd het allerergst gevonden. Dat hij heel lang niet precies wist waarom hij hier werkt. Maar hij levert klanten een dienst waar ze gelukkig van worden. Die dagelijkse transacties geven hem het gevoel dat hij zijn leven bijna op orde heeft.

Faisal knikt naar Winnie en schuift de cabine dicht. Voor de vorm steekt hij de schroevendraaier in de hoek waar twee plastic wanden samenkomen. Winnie maakt rechtsomkeert en neuriet zacht het eerste lied dat in haar opkomt. *I see the bad moon a-risin', I see trouble on the way*, een hitje uit de jaren zestig. Het is een tic die ze moeilijk onder controle krijgt. Onaangename gedachten verdrijft ze door hardop te zingen of neuriën. Zo overstemt ze de demonen in haar hoofd.

Dan hoort ze het lied van Ilse de Lange en ziet ze Elvira in gedachten mokkend door de IKEA lopen.

Als Winnie uit haar zicht verdwijnt, loopt Aisha naar de cabine en trekt de deur open.

‘Mevrouw,’ zegt Faisal zonder op te kijken. ‘Ik moet door, sorry, vraagt u een van mijn collega’s.’ Hij zit op zijn hurken. Er loopt een druppel zweet over zijn voorhoofd. Aisha heeft haar mobiel vast en een afbeelding van een bloeiende Zeeuws knoopje klaargezet. Als Faisal eindelijk opkijkt, verliest hij zijn evenwicht. Hij valt met zijn kont op het doucheputje, lacht, wijst naar Aisha’s jaszak en vraagt: ‘Zit daar iets in dat er niet in hoort te zitten?’ Aisha heft haar vuist als Rosa Luxemburg in haar beste dagen. Er zijn mensen – mannen vooral – die beweren dat je geen goede communist kan zijn en tegelijk een goed moslim, maar dan kennen ze Aisha niet. Ze strekt haar armen en trekt Faisal omhoog. Hun hoofden raken elkaar bijna. Hij ruikt naar gepofte kastanjes, bitterzoet.

‘Wil je me helpen met de Kolbjörns buiten?’ vraagt ze. En ze liegt dat het haar alleen niet lukt.

Winnie kijkt naar de haai en voelt een warme gloed in haar buik. Ze pakt het knuffeldier uit de winkelwagen en drukt het tegen haar gezicht, het pluche maakt alles wazig. Winnie is vaak hard voor Elvira, het is woe-de die wortelt in onzekerheid, ze is bang dat ze soms toch te veel van elkaar verschillen, maar nu het kind er bijna is, wordt alles anders. ‘Het begin van liefde,’ zegt haar therapeut, ‘is de bereidheid om je partner

volledig zichzelf te laten zijn, en niet te willen veranderen.' Winnies vingers duwen nog altijd in de haai, haar wangen trekken, ze voelt de spanning van een grote glimlach. Een knuffelhaai kopen. Wat een top-idee.

KRAAK MIJN CODE

THOMAS DESMET

‘De volgsport weigert dienst,’ puft meneer Wante wanneer hij de geïmproviseerde kleedkamer binnenstormt. ‘Zonder licht ziet niemand jullie schitteren.’ We rollen alle vier tegelijkertijd met onze ogen. Leerkrachten kunnen zo misselijkmakend aanmoedigend zijn. Waarom zegt hij niet gewoon de harde waarheid? Dat die volgsport zoals moeder is: mij in de steek laten, net op het moment dat ik haar het hardst nodig hebt.

Al het werk aan deze dragpruik, de dikke aangekleefde wenkbrauwen of de hoog opgetrokken (zelfgenaaide) Elvisbroek met de nauw aansluitende schoenen die alle bloedtoevoer naar mijn voeten afsnoeren? Voor niks.

Het rumoer uit de sporthal bonst elke seconde harder tegen mijn trommelvlies. Als we de leerlingen niet snel genoeg entertainen, breken ze hier vast de boel af. Dan trekken ze huiswaarts en vertellen hun ouders dat ze wel wisten dat dit allemaal nergens op zou slaan. Dat we inderdaad maar een hoop dragfreaks op een duister podium zijn, bang om gezien te worden. Mijn moeder zou gelijk krijgen.

‘Dus ik mag je niet meer als mijn dochter zien?’ zei ze schimpend nadat ik mijn speech eindelijk niet meer alleen voor mijn spiegel durfde op te zeggen.

‘Ik blijf je kind, mam,’ antwoordde ik, anticiperend op de programmacode die ze in haar hoofd aan het doorlopen was.

Als (Stien = ‘*Non-Binair*’,
dan ‘*Ongemakkelijke stilte*’,
zo niet ‘*Ze blijft mijn dochter*’).

Alleen had ik haar steun nodig. En ook een beetje haar bankrekening om mijn rock-’n-rollpersona helemaal te kunnen vormgeven.

‘Laat me nu maar verder werken aan mijn algoritme,’ zei ze (‘*Ongemakkelijke stilte*’-voorwaarde geactiveerd) en ze klapte haar laptop open. ‘Ik ga ervan uit dat dit een fase is, Stien,’ mompelde ze nog terwijl ze haar koptelefoon opzette en zich zo van het gesprek afsloot.

Een programmeur als moeder wil het leven stevast binair indelen.

Het moet vast geruststellend zijn, dat alles uit nullen en eentjes bestaat en jij degene bent die de uitkomst ervan bepaalt.

‘Is ze er?’ betreft Yoren, de grootste dragqueen van deze groep, me wanneer ik tegen beter weten in toch door de gordijnen gluur. Gebukt komt hij naast me staan zodat zijn hoofd niet tegen het plafond botst. En dan moeten zijn hakschoenen nog aan die enorme voeten van hem komen voordat hij volledig in zijn persona is. Ik sla mijn blik neer en zo weet hij al genoeg.

‘Wij zijn ook je familie,’ fluistert hij met zijn arm om me heen geslagen. Ik weet dat hij me beter wil la-

ten voelen, alleen lukt dat deze avond niet.

‘Waarom loopt niks zoals het hoort?’ antwoord ik wat naast de kwestie want ik wil niet dat mijn ogen beginnen te tranen, niet nu ik al zoveel werk aan dit gezicht heb gehad.

‘Meneer Wante lost alles op,’ zegt Yoren, alleen gelooft werkelijk niemand dat want daarnet nog glipte Wantes telefoon uit zijn handen en werd zijn scherm verbrijzeld door een genadeloos harde vloer. Hij is een goede leerkracht. Maar vooral onhandig en... sociaal onaangepast.

‘Wat doe jij hier?’ zei ik met open mond toen ik na een vrijdagnamiddagles naar het bureau van meneer Wante werd geroepen. Mijn niet-glimlachende moeder zat voor zich uit te staren. Haar ene been wipte haastig op en neer. Meneer Wante weet vast niet welke boomstructuur mijn moeder bij het opnemen van de telefoon heeft moeten ombuigen om hier te raken.

Als (Bericht = ‘*Stien is in levensgevaar*’,

dan ‘*Langsgaan*’,

zo niet ‘*Werkexcuus verzinnen*’)

‘Natuurlijk mag mijn dochter euh... kind zijn wie ze is,’ zei ze haast zonder verpinken.

‘Wie *die* is,’ corrigeerde meneer Wante haar dapper zonder betweterig te klinken. Een talent, dat geef ik hem na.

‘Juist. Dit waait wel over na het zomerverlof, niet-waar?’ vervolgde mijn moeder en meneer Wante had begripvol niet-ingestemd.

‘Ze draait wel bij,’ probeerde meneer Wante haar

reactie achteraf goed te praten. 'Je moeder heeft alleen wat tijd nodig om dit deel van jou te aanvaarden.'

'Heeft iedereen u dan meteen aanvaard?' vroeg ik, meer nieuwsgierig dan echt op zoek naar bruikbare troost. In mijn hoofd gaan leerkrachten op in een dikke mist zodra ze door de schoolpoort stappen. Hij heeft niet op mijn vraag geantwoord en vaak heb ik nog spijt dat ik door zijn mist probeerde te dwalen.

De onrust in de zuurstof verslindende kleedkamer neemt steeds verder toe, net als de vastberadenheid in mijn hoofd. Yoren heeft net een klapraampje kunnen openen en hij staat op een wiebelende stoel naar adem te happen. De bruine laag schmink op zijn gezicht glijdt in dikke stromen van zijn wang.

Meneer Wante schuift zijn kapotte telefoon in zijn broekzak en trekt de sportzaalchaos nogmaals in, op zoek naar iemand die wil helpen. Hem zien we niet meer terug.

'Dit is niet zo'n drama,' zegt Yoren. 'Er komen vast nog nieuwe avonden,' vervolgt hij zelfverzekerd. Hoewel. Zelfs hij kan onmogelijk de ontgoocheling in zijn ogen verbergen, hoeveel valse wimpers er ook tegenaan zijn gekleefd.

'Er zit een logische fout in je redenering,' zei mijn moeder gisteravond nog tegen me toen ze mijn kamer binnenstormde. 'Wil je een man zijn, is dat wat dit is?'

Ze speurde de kamer rond en wreef over het blinkende kostuum dat ik voor deze avond al had opgehangen.

'Mam, nee,' had ik gezegd, 'het is een persona. Iets waar ik zelfvertrouwen uit kan halen.'

Een seconde lang leek mijn moeder moe, in plaats van ijzersterk.

‘Is het omdat er geen vader meer in je leven is? Is dit allemaal mijn schuld?’

Meteen sprong ik uit mijn bed en klemde mijn armen om haar heen.

‘Dit heeft niks met hem te maken,’ zei ik, mijn stem vervelend aan het trillen.

‘Ik wil nog wat debuggen,’ zei mijn moeder wezenloos en ze trok mijn slaapkamerdeur achter zich dicht.

Deze ochtend vond ik haar slapend aan haar pc terug. Er stonden wel twintig tabbladen open, maar waarschijnlijk vond ze nergens de plek waar haar code-Stien in de knoop was geraakt.

Plots trappen voeten hard op de houten gymvloer. Mensen joelen en het is niet meer van ongeduld, zoveel is meteen duidelijk.

‘Zijn jullie er klaar voor?’ brult meneer Wante door de microfoon.

Wat? Kon hij ons niet even informeren dat we terug operationeel waren?

De drie andere kings en queens in het hok springen op en neer als een stel kippen dat eindelijk hun ei mag leggen.

‘We hebben extra tijd nodig!’ roept Yoren maar ik zet een stap naar voren.

‘Ik ben klaar,’ zeg ik en ik controleer nog één laatste keer mijn vetkuif in de spiegel.

Met stevige stappen spring ik het podium op en verschuil ik me in het duister tot de muziek begint. De massa in de zaal is voor mij oorverdovend stil en toch

schreeuwden ze nooit eerder zo luid.

Zodra de muziek begint, knipt de volgsport aan maar schijnt die een meter naast me op een lege plek. Dit laat ik mijn humeur niet meer verpesten, niet nu ik hier zolang op heb gewacht. Langzaam kruipt de spot toch naar me toe en begint de vertrouwde warmte op mijn huid te branden.

Voeten ver uit elkaar. Pruik stevig aan mijn kruin vastgemaakt. Ik zet mijn handen in mijn zij en hef mijn hoofd omhoog. Hier ben ik voor gemaakt.

De beat versnelt en ik lip de tekst lachend mee terwijl ik dans alsof ik het na vandaag nooit meer zal mogen doen.

De volgsport kan me amper bijhouden, niet dat het me stoort.

Het is geen nieuwe schaduw die het helse ding deze avond bedient.

Het is de broncode van mijn bestaan.

Houterig en met vreemde bewegingen zwaait mijn moeder naar me en zo schuift de spot telkens weer van me weg. Dan glimlacht ze, haar tanden reflecterend in deze oceaan van kleurrijk licht.

Met grote passen spring ik naar waar het licht beweegt in plaats van andersom.

Vandaag zit mijn moeder in een loop die voor mij nooit hoeft op te houden.

Als (Stien = 'Dragking van de avond',
dan 'Roepen = *Dat is mijn kind!*',
zo niet '*Heropstarten*').

HOTEL ALZHEIMER

JORIS DRAISMA

Als mevrouw Vierbergen terugkomt uit het keukentje en het bezoek op de bank ziet zitten, kijkt ze verbaasd. Maurits Vierbergen ziet de ogen van zijn moeder van de bank naar het dienblad met de kopjes koffie gaan en weer terug naar de bank. Ze begrijpt er niks van, maar ze wil het ons niet laten merken, denkt hij als hij ziet hoe ze voorzichtig verder de kamer in schuifelt, de kopjes lichtjes trillend op hun schoteltjes als bij een kleine plaatselijke aardbeving. Het was een onzalig idee geweest om bij haar op bezoek te gaan. Háár onzalige idee. Hij werpt een blik van *zie je wel?* naar Anja, die naast hem op de bank zit. Maar goed, als zij zo nodig zijn moeder wil leren kennen, dan kan ze het krijgen. *Welcome to Hotel Alzheimer, baby.*

‘Dat is heel vriendelijk van u mevrouw Vierbergen,’ zegt Anja en ze geeft Maurits een lichte por. Met haar hoofd knikt ze in de richting van het bijzettafeltje. Maurits zucht en schuift de puzzelboekjes, de *Privé’s* en de oude televisiegidsen bij elkaar en maakt er een stapeltje van, met bovenop de halfvolle kristallen asbak. Hij schrikt even als hij de ingelijste foto ziet van zichzelf en Petra van een heleboel jaar terug. Zomer, donkergroene bergen en op de achtergrond het Gardameer. Het was de laatste vakantie voor de kinderen

kwamen. Een stukje van de voltooid verleden tijd waar hij Anja ooit nog eens over zou moeten vertellen, maar nu nog even niet. Als hij denkt dat Anja de andere kant op kijkt, klapt hij de foto onopvallend om en schuift deze uit het zicht, achter het stapeltje papierwerk. Alles op zijn tijd, denkt hij.

Maurits ziet hoe zijn moeder het dienblad neerzet. Ze doet het zonder morsen. Dat valt weer mee. Ze zet twee stappen achteruit zodat ze ruggelings voor haar stoel komt te staan en pakt de armleuningen vast met haar dikke vingers vol knellende, gouden ringen. Zelfs het dunne armbandje dat vroeger nog losjes om haar pols bungelde, is nu ingesnoerd in haar vlees. Vetzucht. Het is niet te hopen dat het genetisch is. Dan leunt zijn moeder naar achteren en laat zich vallen. Plof, zegt het kussen van de stoel.

Het is hopeloos, denkt Maurits als hij haar blik door de kamer ziet gaan. Koortsachtig ziet hij haar zoeken naar puzzelstukjes die haar iets kunnen vertellen over waar ze in terecht is gekomen. Maurits probeert zich in haar gedachten te verplaatsen. *Het is vier uur 's middags, er zit een man op mijn bank met stevig bruin haar, een metalen bril, een wit overhemd met korte mouwen, een stropdas. Hij is begin veertig en ziet er intelligent uit. Naast hem zit een vrouw die zo te zien iets jonger is dan de man. Ook zij is knap. Ze heeft blond haar en een blauw jurkje, kort maar niet ordinair. Is het familie? De man komt me wel bekend voor maar de vrouw heb ik nog niet eerder gezien. Denk ik. Waarom staat de televisie eigenlijk aan? En waarom is het geluid uit?*

Maurits besluit haar een hint te geven. Hij steekt

een sigaret op en legt het bruine pakje pontificaal op tafel. Caballero's zonder filter. *Ja moedertje, wie rookte er nou toch ook alweer Caballero's? Is het Edgar of is het Maurits? Wie-o-wie is de stoere van de twee? Tik, tok, tik, tok...*

Mevrouw Vierbergen reikt naar haar eigen pakje Stuyvesants en steekt er zelf ook een op. Ze kijkt naar Maurits. Hij ziet haar twifelen. Dan neemt ze de gok.

‘Hoe is het met Lonneke en de kinderen?’

In Maurits' hoofd gaat een denkbeeldige zoemer af. *Hnnnnngg! Het antwoord is helaas fout.*

Hij glimlacht. Ze ziet het echt niet. Wat een droefenis. Opeens krijgt hij een idee. Een beetje humor.

‘Nee mevrouw, u vergist zich. Ik ben de televisiemonteur.’

Hij ziet Anja naar hem kijken. *Moet dat nou?* lijkt ze te denken.

‘Ja,’ hoort hij zijn moeder zeggen. ‘Hij doet inderdaad een beetje vreemd vandaag. Het geluid is weggevallen.’

‘Dat zie je wel vaker bij die Duitse toestellen,’ zegt Maurits. Hij begint er zowaar lol in te krijgen. ‘Meestal ligt het aan de bedrading. Ik zal er meteen even naar kijken.’

Maurits staat op en loopt naar de televisie. Op het scherm ziet hij vier mannen in een pinguïnpak die op een zelfgemaakte zeepkist van een schans naar beneden glibberen. Het is een programma waar ze vroeger als gezin ook al naar keken en net als toen kun je het ongeluk al waarnemen voor het goed en wel voltrokken is. Terwijl Maurits doet alsof hij met zijn rechter-

hand iets aan de achterkant van de televisie herstelt, drukt hij met zijn linkerduim onopvallend op het mute-knopje van de afstandsbediening. Het geluid springt aan. De vier pinguïnmannen vallen juist met een plons in het water. Het publiek begint te joelen en de spelleider roept 'Dat noem ik nog eens een nat pak halen!' Zijn moeder kijkt blij en verrast.

'Ziezo,' zegt Maurits.

Hij gaat weer zitten. Zal hij het hierbij laten? Wat zou een echte televisiemonteur nu doen? Hij schraapt zijn keel.

'Dat is dan bij elkaar twintig euro. Betaalt u constant?'

Hij ziet Anja geschokt naar hem kijken. Zijn moeder pakt intussen haar handtas en zoekt naar haar portemonnee. Anja port hem in zijn zij. Wat wil ze van hem? Moet hij het nu dan weer opeens afbreken? Daar is het een beetje te laat voor, onderhand. Dan hoort hij naast zich een kuchje.

'Zijn dat uw kinderen, mevrouw Vierbergen? U zult wel trots op ze zijn.'

Fuck! denkt Maurits als hij ziet dat Anja de foto heeft gepakt.

Mevrouw Vierbergen is even stil.

'Dat is Maurits ja, de oudste.'

Maurits ziet hoe zijn moeder naar hem kijkt. Eerst naar de foto, dan naar hemzelf en dan weer naar de foto. Ze is even stil.

'Die ander is zijn vrouw, maar die heeft-ie niet meer.'

Nu voelt hij de ogen van Anja op zich gericht. Dat

heb je me nog niet verteld, hoort hij haar denken.

‘Oh?’ zegt Anja. ‘Wat vervelend.’

‘Nou, niet voor haar hoor,’ zegt mevrouw Vierbergen. Ze lacht schamper.

‘Oh?’ zegt Anja opnieuw.

Maurits pakt zijn kopje en neemt gauw een slok.

‘Hmmm, is me dat even een lekker kopje koffie!’

Maar de twee vrouwen lijken hem niet gehoord te hebben.

‘Je hoort het als moeder misschien niet te zeggen, maar...’ Ze zwijgt en kijkt opnieuw naar de foto. Dan schudt ze haar hoofd. ‘Nou ja, je hebt je kinderen niet voor het uitzoeken, zullen we maar zeggen.’

‘Mevrouw, ik zou best nog wel zo’n kopje koffie lusten,’ probeert Maurits intussen. Zijn stem klinkt dunner dan eerst.

‘Ja, of wat sterkers misschien,’ zegt Anja. ‘Zou dat ook kunnen?’

‘Ach wel ja,’ zegt Maurits’ moeder. ‘Waarom niet? Het is zaterdag tenslotte.’

‘Haal jij anders even de glazen,’ zegt Anja. ‘Dan hoeft mevrouw Vierbergen niet opnieuw naar de keuken. Je weet ze wel te vinden, lieverd.’ Ze glimlacht opgewekt naar Maurits’ moeder.

Als Maurits in de keuken staat, opent hij een paar keukenkastjes die hij vervolgens veel te hard weer dichtslaat. Even later loopt hij met drie sherryglaasjes terug naar de woonkamer.

Maurits schenkt de glaasjes in. Hoe sneller ze leeg zijn, hoe eerder we naar huis kunnen, denkt hij. Een van de glaasjes zet hij voor zijn moeder neer, maar dat

lijkt haar geheel te ontgaan. Ze staart naar de foto en het lijkt alsof ze dáár is, in de verte van de verleden tijd waar de herinneringen als herfstblaadjes om haar heen naar beneden dwarrelen.

‘Vroeger was het al een klein viespeukje,’ hoort hij zijn moeder zeggen. Ze vertrekt haar mond alsof ook de woorden haar vies smaken. Ze praat op gedempte toon, tegen niemand in het bijzonder. ‘Al zijn zakgeld ging op aan pornoboekjes, het was een complete seksshop daar onder zijn matras,’ mompelt ze.

Maurits slaat zijn glas achterover en dat van Anja er meteen achteraan.

‘Weet u wat, mevrouw Vierbergen? We laten die twintig euro voor vandaag gewoon zitten. Wat zegt u daarvan?’

Hoopvol kijkt hij haar kant uit. Maar zijn moeder lijkt hem niet gehoord te hebben. Ze staart nog steeds in de foto alsof ze in een diepe put kijkt. ‘Mijn man zei, het is een fase, het gaat wel over. Maar nee... een niksnut en een hoerenloper, meer heeft er niet ingezeten.’ Bij het woord ‘hoerenloper’ kijkt Anja hem doordringend aan. Hij schrikt van haar blik. *Nee, nee, natuurlijk niet, doe niet zo gek!* zeggen zijn ogen. Maar hij kan niet inschatten of ze hem gelooft.

‘En toen hij zijn baan verloor vanwege die toestand met dat meisje... Wat heb ik me geschaamd. Is dat mijn kind? Ben ik daarom moeder geworden? Kan iemand me vertellen waar ik dit aan heb verdiend?’

Mevrouw Vierbergens ogen zijn vochtig geworden. Anja pakt bezorgd haar hand vast.

‘Mevrouw Vierbergen, gaat het?’

Maurits' moeder kijkt op en knippert verbaasd met haar ogen.

‘Nee maar. Visite,’ zegt ze opgewekt. ‘Wat een verrassing!’

EEN LEEG LOGBOEK

ANNE ELEVELD

07:41 Wat kunnen ontwakende mensen zelfzuchtig zijn; de hoeveelheid aan geluid die ze 's morgens weten te produceren. Het ontwrichtende kabaal waarmee mijn huisgenoot het zaad van George Clooney door ons Nespresso koffiezetapparaat perst, wekt een gevoel van afkeer bij me op. Ik haat gelikte mannen. Mijn minachting voor hun oppervlakkigheid is grenzeloos. Het lijkt alsof ze nooit stil hoeven te staan, nooit iets hoeven te verbergen. Het leven is als een eigengemaakt spel voor ze waarin ze denken iedereen schaamteloos te mogen vernederen. Hun zelfingenomen grijnzen, blikken gevuld met arrogantie, met walging observeer ik ze. Ze hebben een talent voor onverschilligheid, het gemak, de mate van zelfverzekerdheid die hen immuun lijkt te maken voor pijn, resulterend in een draaglijk leven waarin lachen gratis is. Verborgен achter een gepersonaliseerde glimlach weet ik intussen hoe ik ze op afstand kan houden, het voelt alleen alsof dit me nu niet gaat lukken.

Zonder enig besef van tijd of plaats echoot 'Capuccino?' semivriendelijk door de stilte van de trap-pengang waarmee de ontvanger een valse start van de nieuwe dag opgelegd krijgt.

Ik zwijg als een daad van verzet.

08:13 Pulserend trekt het siliconen kopje aan de bovenkant van mijn linkerschaamlip, iets meer naar rechts is het te gevoelig. Een focus op het verlangen naar tromgeroffel in mijn onderbuik wordt telkens onderbroken door gedachten met beelden van het gesprek met Fien gister. Wat zal ze wel niet van me denken? Ongegeneerd, bijna lachend, vertel ik haar de ene na de andere walgelijke herinnering. Geweldig, nu denkt ze dat ik een psychopaat ben.

‘Het is je aangedaan,’ zei ze.

Haar medelijden knoopt zich wantrouwend in mijn maag. De gedachten aan gister komen, maar gaan niet. Ze maken het onmogelijk om de vibrerende aanraking als stimulerend te ervaren. Daar lig ik dan; besmeurde string om een rechterknie, midden in een bed omringd met een verzameling aan gedragen en ongedragen kledingstukken. Ik erken mezelf, de smerige hoedanigheid van dit wezen.

09:12 De negende snooze. Uitstellen lijkt zinloos, de wekker mag volledig uit. Opgeven, daar ben ik goed in. De druppels regen glijden over het glas van het raam naar beneden; ze komen samen, laten elkaar los, soms trillend, soms vloeiend. Het schouwspel oogt kwetsbaar, breekbaar, vergankelijk. Zoals alles dat is; een herinnering aan een moment, een herinnering aan dit moment, dit moment. Er is een verlangen naar iets wat ik niet kan benoemen, misschien een gevoel van vrijheid of een onderbreking van deze verstikking. Ik wil niet meer. Begraaf mijn wangen in een kussen, probeer het omgevingsgeluid te vervormen in ruis.

Het lukt niet. Onrust dringt door tot in iedere vezel, tot in de vezels van het dekbed.

09:38 Het kussen lijkt zacht, dat is het niet, het is een goedkoop kussen. De stokjes van de veren drukken in mijn kin, dwars door mijn grenzen heen. Vorm mijn houding naar de pijn, kantel mijn hoofd iets naar links. Weer niet goed. Trek aan de harde punt die voorheen in mijn rechterneusvleugel prikte waarbij het kussen subtiel meegeeft met de trekkende beweging. Zodra de veer via het stokje volledig door het kussensloop heengetrokken is, lijkt de vorm van het kussen zich aan te passen aan het verlies van de veer. Dit voelt lekker. Waarom voelt dit lekker?

10:01 Het liggen houdt mijn lichaam vast. Voel ik me nu verloren? Is me verloren voelen hetzelfde als verliezen? Het is alsof ik wil verdwalen, of liever nog, volledig verdwijnen. Mag ik dit denken? Waarschijnlijk niet hé?

‘Wegens een aanrijding is er momenteel geen treinverkeer mogelijk tussen Utrecht Centraal en Den Bosch, dit duurt tot ongeveer twaalf uur dertig’, dringt zich onverbidlijk in me op.

Met wie mag ik deze interne mededeling delen, in plaats van buiten, de vertraging wegpraten?

11:34 Een heldere melding van een WhatsApp-bericht van Fien verlicht de kamer. Spieraanspanningen verspreiden zich vanaf mijn rug en nek, ongecontroleerd tot mijn handen, voeten en wangen. Het lukt me

niet om in beweging te komen. De achttiende ademteug lijkt mijn lichaam iets te verzachten, als een gespannen elastiekje krijg ik hem bij de daaropvolgende langzaam maar zeker uitgerekt terug. Straks maakt Fien zich zorgen om me. Met een tintelend gevoel in mijn vingers open ik het bericht, het is gevuld met hartjes. Mijn reactie vul ik eveneens met hartjes, maar de mijne zijn geel. De rode kan ik niet gebruiken, ze zijn te oprecht, te vol van alles wat ik pretendeer maar niet ben.

12:15 Het plafond trilt, de muren verwateren tot vervloeiende vlekken licht. Tranen vinden hun weg van binnen naar buiten. Ik laat ze gaan. Verward vervagen ze in mijn context, in het matras, als stille getuigen van mijn wezen. Hun verwarring herken ik, maar waarom ik huil begrijp ik niet en heb ik nooit begrepen.

12:27 Geleidelijk stroomt een wollige pijn heen en weer tussen mijn strakgespannen kloppende slapen.

12:59 Het is niet gelukt om de paracetamol in één keer door te slikken. Schurend beweegt mijn tong zich door een schraal mondgevoel. Al het speeksel lijkt zich getrokken te hebben in de pil die zich aan mijn geheimelte vastplakt. Concentrerend op mijn kaken, lukt het me om geleidelijk aan genoeg speeksel te verzamelen om de brok weg te kunnen slikken. De smaken verspreiden zich op de plek waar de pil eerst zat. Een bitterzoet bewustzijn; speeksel is niet smaakloos.

14:09 Klitterige slierten nat haar hebben het kussen en de stapel ongedragen witte sokken doordrenkt, de hele klerezooi kleeft nu aan elkaar. Een herinnering aan mijn beslagen spiegelbeeld in de badkamer geeft me enig idee van hoe ik er op dit moment bij lig, als een naakte huls vastgeplakt aan de klamme lakens. Een warme rilling trekt over mijn bovenbenen en buik, het vocht op de huid trekt weg en maakt plaats voor kleine bultjes. Beschut met slechts enkele wanhopig rechtopstaande haren, vertoont dit gestalte gelijkenissen met de vacht van een naaktkat. Als ik een naaktkat zou zijn, zou ik dan weten welk van mijn negen levens ik op dit moment leef? En zou mijn gedrag in mijn negende leven anders zijn dan in de eerdere acht? Hoe dan ook, dit leven zou ik graag willen inruilen. Dit leven lijkt eindeloos door te willen gaan, terwijl ik geen weerstand ervaar om hem aan me voorbij te laten gaan. Wanneer ik deze gedachte onder woorden breng voelt iedere gezonde ziel zich verontwaardigd, of erger nog, bezorgd. Ik heb niet genoeg energie om bekritiseerd te worden en om te reageren op ongelooft, niet genoeg energie om te moeten genezen, om te moeten genezen van mezelf. De deur staat wagenwijd open, als er nu iemand thuiskomt zal diegene me in deze gesteldheid aantreffen, maar ik heb ook niet genoeg energie om de deur dicht te doen, om de deur dicht te doen en me daarachter te moeten verschuilen.

14:52 De trillingen resoneren door de spijlen van het bed, afkomstig vanuit het vibrerende nachtkastje. De telefoon verplaatst zich bij iedere trilling iets over

het houtoppervlak. Zo plotseling als de onrust begon, stopt die ook weer. Het scherm licht nog een laatste keer op, het licht is te fel om de meldingen ervan te kunnen aflezen. Houd de knop op de zijkant net zo lang ingedrukt tot niets me meer kan storen. Rust.

15:48 Van voor het slapengaan tot na het ontwaken blijft de overvloed aan prikkels onverminderd voortduren. Kledingstukken liggen als bewijsstukken van mijn bestaan verspreid door het huis. Mijn ledematen liggen ook, levenloos verspreid over het matras. Probeer ze aan te sturen, ze in beweging te krijgen, mijn pogingen blijven onbeantwoord. Rusteloos in een onbeweeglijk lichaam, lig ik.

16:31 Aangekleed bedek ik mezelf nog meer met deken. Voldoening vult me; mijn leven oogt geordend. De verspreide kledingstukken, gedragen en ongedragen, zijn verzameld en in één beweging gezamenlijk in de wasmachine gestopt. Op dit moment kan ik toeschouwers een gevoel van schijnvitaliteit geven als ze me aantreffen, dan zijn ze gerustgesteld, wetende dat ik in ieder geval een aantal taken heb afgerond vandaag. De vermoeidheid drukt op mijn oogleden terwijl mijn gedachten wegglijden. Hoe harder ik de was hoor centrifugeren, hoe dieper de stilte binnenin even lijkt te worden.

17:38 Tot dusver is er nog geen enkel teken van thuiskomst geweest. Misschien verlang ik er wel naar om geconfronteerd te worden met de aanwezigheid

van anderen, met mijn eigen aanwezigheid, mijn afwezigheid. Zou willen fluisteren dat ik niet weet of ik hier wel wil zijn, dat iemand me verstaat en dat alles dan alsnog oké is.

‘Je mag alles zeggen,’ hebben ze zo vaak gezegd.

Ze vergeten dat ze liegen. Ze ontzien de beperkte ruimte, er is namelijk helemaal geen plek voor mijn levensmoeheid, die moet ik dan ergens in mezelf, in hun blinde vlek, een plekje zien te geven. Hoelang zou het duren voordat iemand mijn bestaan opmerkt terwijl ik mezelf hier in deze stilte blijf verbergen? Kan ik mezelf overgeven aan de scherpe rand van het bed en vallen? Voorbij het kantelpunt van angst, verdwijn ik daar in een droomloze slaap?

SCHIJN

MONIQUE HEMELAAR

*Ontsteld en diep bedroefd geven wij kennis van
het overlijden van*

Janneke Brouwer

-Jannie-

Een maand later

Zoals een steel knakt onder het gewicht van haar bladeren, zo hing zij verwelkt over het voeteneind van hun kingsize bed. Alsof een rukwind haar vermoeide bovenlijf omver had geblazen en ze zich er niet meer toe kon zetten weer omhoog te komen. Tot aan haar kont stond ze rechtop en van daaruit boog haar naakte lichaam af, via een holle rug naar een geplette boezem en een gedraaid gezicht dat omheind werd door twee licht gebogen armen.

Zijn borst vooruitgestoken, brede schouders. Hij schaarde zich achter haar alsof ze zijn prooi was waarmee hij eerst ging spelen. Zijn handen lagen om haar billen. Beide duimen bogen af en trokken haar lippen van elkaar. Door de cirkelende hoofdbeweging

die daarop volgde, vermoedde ik dat hij met een rappe tong het gebied rondom haar vagina bevochtigde. En toen het verlangen hem te groot werd, zakte hij wat door zijn knieën en liet zijn stijve in het vocht verdwijnen. Met een lodderige uitdrukking en een hangende onderkaak trok hij haar in ritmische beweginkjes naar zich toe. Eerst traag, maar voerde het tempo op naargelang de tijd verstreek.

Ik wist niet waar ik kijken moest, dit was wel het laatste wat ik dacht aan te treffen. Zien hoe verloren en oneerbiedig ze erbij lag reet me uiteen. Ik moest de neiging om op te springen en te roepen dat het allemaal een groot misverstand was onderdrukken, want dat zou de situatie veel ingewikkelder maken en de impact onvoorspelbaar. Ik raapte mijn hart bijeen en liet het gebeuren.

Hoe krachtiger zijn stoten werden, hoe harder ze met haar hoofd over de gekreukte overtrek schoof. Ze oogde apathisch, op de traan na die over haar neusbrug klom en op het katoen drupte, waar het een donkere vlek achterliet.

Had ik er alleen een snelle blik op geworpen, dan had ik de situatie ongetwijfeld verkeerd ingeschat en gedacht dat hij een versleten opblaaspomp penetreerde, waar de meeste lucht door veelvuldig gebruik uitgedrukt was. Haar levenloosheid verontruste me. Hem niet. Hij beukte nog vier keer zo ruig tegen haar achterwerk dat zijn kruis terugkaatste, en toen de eruptie kwam liet hij die zich brullend bekoren, als een leeuw na het doden van zijn prooi.

Nadat hij zijn penis had teruggetrokken ontvouw-

de zij zich wervel voor wervel tot ze weer rechtop stond, het vocht druipend langs de binnenkant van haar wankelende benen. Ze forceerde een glimlach, die hij beantwoordde met: 'Was geil mop,' en een kneepje in haar volle borsten. Zijn inmiddels slappe en plakkerige piemel tikte daarbij vluchtig haar onderbuik aan.

Het was niet dat ze hem verafschuwde, integendeel. Hij had zo zijn behoeftes en zij voelde zich als zijn echtgenote verplicht om hem daarin te voorzien, zo stak ze in elkaar. Ze wist wat hij lekker vond en dat respectloze standje gaf haar de mogelijkheid om intiem oogcontact te vermijden. De druk om te pleasen zou haar nog eens de das omdoen.

Ik deed er veel aan om wat lasten voor haar te dragen, wat overigens niet gewaardeerd werd. Zo had ik Siem eens stiekem naar het asiel gebracht. Dat beest zag de woonkamer aan voor een reusachtige kattenbak met ingebouwde krabpalen. Och, wat schold ze op die rode kater. Maar toen ik hem wegbracht omdat ik wist dat zij dat uit plichtsbesef nooit zou doen, was ik de gebeten hond. 'Hoe haal je het in godsnaam in je kop!' riep ze. Voordat ze hem ging terughalen, griste ze de reservesleutel uit mijn hand.

Een halfjaar later

Ze rukte het oranje deksel van het vaatje. Met haar hand voor de opening liet ze het overvloedige pekeltje weglippen. Het stroomde via het gat in de snijplank

door de geïntegreerde pvc-buis en kletterde uiteinde-
lijk in de witte ton.

Na wat gegrabbel hengelde ze met een hand drie haringen uit het transparante emmertje, de koppen tussen haar gehandschoende vingers geklemd. Ze belandden met een klets op haar snijplank. Waterige vissenogen staarden omhoog naar de witte klep van de tot haringkraam omgebouwde aanhangwagen. Die lege haringblik deed me denken aan de sekspar-
tij, waar ik na die beruchte avond nog een keer getui-
ge van was. Gelukkig had ze mijn aanwezigheid niet opgemerkt. 'Grenzen ma!' had ze dan vast weer geschreeuwd, ondanks dat ik het écht goed bedoelde.

Het seizoenswerk als haringfileerder pikte ze op als tiener. Het schoonmaken van een haring was een handeling die ze op een zonnige dag aan de start van een seizoen wel vierhonderd keer herhaalde en ze inmiddels met haar ogen dicht nog in perfectie uitvoerde. Geestdodend werk, als je het mij vroeg, dat uitstekend paste bij haar recente gemoedstoestand. Maar ik mocht er natuurlijk niks van vinden, dan was ik weer een zeikerd.

Ik keek langs het openhangende zeiltje aan de zij-
kant van de kraam en zag hoe ze in sneltreinvaart de organen uit de haringen schraapte, ze hun jas-
je uittrok en de middengraat met kop en al de buis in schoof. Vanuit mijn positie zag ik ingewanden aan haar schort kleven. Ver was ik niet, maar zo voelde het wel.

Af en toe zag ik een glimp van de vertrouwde kuil-
tjes in haar wangen. Geen geforceerde, echte. Zoals

toen de bejaarde testte of ze de slogan ‘Haring in het land, dokter aan de kant’ wel kende. Of het moment waarop de inpakker een zak gesneden ui opentrok en zij haar snijwerk staakte om de typerende geur op te snuiven. ‘Er ruikt niks zo lekker als een kilootje ui,’ zei ze opgewekt.

De klanten waren verheugd om het kraampje weer te zien en deden verslag van wat zich in de wintermaanden had afgespeeld rondom de standplaats. Ze was betrokken bij de verhalen, tot de overlijdensberichten werden doorgenomen. Dan verwelkte ze net zo snel als het tempo waarop ze kortstondig in bloei kwam. Desondanks was ik optimistisch. Ik zag een voorzichtige vooruitgang ten opzichte van het stoïcijnse, maanden geleden.

Een jaar later

Ze wandelde door de toegangspoort, voorbij het imposante ijzeren hekwerk, handen in de zakken van haar parka gestoken. In een rechte lijn naar het strooiveldje, vanwaar de wind ‘mij’ (het is me nog een raadsel) destijds meevoerde en ik vernevelde boven mijn geboortestad.

Ze liep met een tred alsof de omgeving haar vertrouwd was, maar dat kon ik me niet voorstellen. Aan de rand van het veldje hield ze stil en mompelde wat. De ademwolkjes verrieden haar. Dichterbij gekomen hoorde ik haar jammeren ‘waarom toch?’. Wat een naïviteit, ik had precies gedaan wat ze wenste.

Ze foeterde wat af: 'Blijf met je tengels overal af,' toen ik haar interieur efficiënter had ingericht, zodat de zon niet vol in je gezicht scheen als je op de bank zat. 'Kutmoeder ben je!' omdat ik op een hete dag zei dat ze er uitdagend bij liep in die ieniemienie jurk. 'Ik haat je met heel mijn hart!' was ook favoriet, maar 'Als je hier ter plekke dood neervalt, stap ik over je heen,' hield me nog het meest bezig. Ze kon het niet appreciëren dat ik haar man (toen nog vriend) had gesmeekt om hun relatie te beëindigen, omdat ik wist dat ze beter verdiende dan die egoïstische klootzak. Zo eigenwijs als ze was beloofde ze hem eeuwige trouw toen ze lucht kreeg van mijn 'bemoeienis'. Ik heb nooit begrepen waarom ze iedereen probeerde te behagen en mij afzeek.

Door de jaren heen werd het steeds rumoeriger in mijn hoofd. Alsof ik op een overvol terras zat en van allerlei gesprekken flarden opving om uit die dikke brij een logisch verhaal te ontrafelen. Die ruis hield zo lang aan dat ik gek werd van mijn eigen gepieker en op een dag ineens leek te begrijpen wat ze bedoelde. Was mijn moeder er toen maar, met haar: 'Zou je dat nou wel doen?' waar ik me zo aan kon ergeren. Dan had ik die brief, die me tijdens het verwoorden ervan de logica deed inzien om te doen waarvan ik voelde dat het de enige oplossing was, misschien niet geschreven. De complexiteit was niet meer te overzien, toen ik door mijn wispelturigheid vergeten was om de brief naderhand weer weg te halen.

Nu

Waar leefde ik nog voor? Wie zou mij nou missen? dacht ik in dat allesbepalende moment. Mijn innerlijke criticus bleef spuien, toen ik balanceerde op de richel van de brug. En toch was het ineens daar, het besef dat ik nog geen afscheid wilde nemen van mezelf.

Ik zag af van het onomkeerbare en nam een ander drastisch besluit. Ik reed zonder om te kijken naar Spanje, waar ik sindsdien in een stacaravan vertoef met een weelderige voortuin, en me kan bemoeien met allerlei onbenullige zaken, zoals alleen een gepensioneerde dat kan. Zo nu en dan reis ik terug voor een kort bezoek, in de hoop dat ze in bloei staat. Ik hoef niet bang te zijn dat ze me ziet, want dat deed ze nooit.

BRONBERE

SAVEETA JAINANDUNSING

Ik kijk naar de oude vrouw die voor me zit. Ze ziet me niet. Een melkachtig laagje vertroebelt de doorleefde bruine ogen, Ze drukt de sigarenstomp uit op de schotel op de tafel voor zich. Een smeulend bruin hoopje tussen roze roosjes op Chinees porselein. Ze trekt haar rok op. Klauwt met verweerde handen in haar rechterdij, zodat ik weet waar ik naar moet kijken. Een gecompliceerd landschap waar de natuurelementen flink hebben huisgehouden. Ik volg haar vingers over dikke blauwe aderen naar het meanderende litteken aan de zijkant van haar bovenbeen. De stempel van een bierfles met afgeslagen hals. Agnes zucht en doet haar gebit uit. Pakt het restje tabak weer op en test met het puntje van haar tong of het niet te warm is. Ze begint te pruimen. Het is even stil als ze geniet van de kruidigheid, die scherp is maar balsem voor haar jeukende tandvlees. Ze spuugt bruine bogen uit het raam. Uiteindelijk spoelt ze de resten weg met een slok lauwe thee uit het kopje dat bij de rozenschotel hoort. Ze klikt haar tanden weer in het weke tandvlees.

Als oma een goede dag heeft vertelt ze honderduit. Over geliefden en kwade geesten die er allang niet meer zijn, maar haar vaak bezoeken. Ik luister graag

naar de verhalen, gehuld in zoete agio-nevelen. 'Ik was vroeger stok- en stokmager. Net als jij.' Ik volg haar blik over mijn stakerige ledematen en voel die prikken op mijn ribben, dwars door mijn shirt heen.

'Mijn broers plagen me vaak, noemen me plank en zeggen dat ik beter in de keuken kan gaan helpen in plaats van jongensdingen willen zoals in bomen klimmen. Grote onzin vind ik en dat heb ik ze mooi laten zien.' Met opgeheven hoofd, het gelach van de jongens negerend, liep ze op de enorme mangoboom af. Alleen de grootste waaghalzen durfden erin te klimmen. De takken lagen ver uit elkaar, het was een hele klim. Maar de echte uitdaging lag onder de boom. Een grillig patroon van groen, wit en bruin glaswerk. De grond bezaaid met gebroken flessen. 'Ik ben bang dat ze me zien trillen. Dus klim ik snel omhoog. Ik sta boven voor ik het weet. Trots. Ik maak een extra mooie draai en klim langs de andere kant naar beneden.' De jongens joelen. Overmoedig springt ze van tak naar tak. 'Maar dan gaat mijn voet scheef en ik weet: het is niet goed. Ik hoor mezelf gillen. Ineens lig ik onder de boom met een fles in mijn been.'

Mijn ogen spieden stiekem over het majestueuze lijf tegenover me. Wat was daar gebeurd? Agnes leest mijn gedachten. 'Meisje,' zegt ze, 'Surinaamse mannen houden niet van bonyo. Ik heb hard gewerkt om meer vlees te kweken. Elke dag in mijn middagpauze at ik een grote steak. Elke ochtend dronk ik een flinke beker havermout. Met vólle melk. Zo vers dat

ik het eerst moest koken. Het vel dronk ik ook op. Ik had er echt niet altijd zin in, maar het voedde goed.' Ze brengt haar knokige handen naar haar nek. Het klaarliggende vel glijdt gewillig tussen de gekromde vingers. 'Kijk,' zegt ze. 'Zo deed ik dat met die pap.' Een voor een trekken haar handen een nekplooi naar voren en beneden. Perfecte peristaltiek om dikke pap naar binnen te krijgen: 'Binnen de kortste keren had ik de mooiste heupen van de buurt en goede dikke boobies.' Ze tilt de massa die tot ver over haar ribben bungelt omhoog tot haar kleine handen overstromen.

In haar mijmeringen neemt Agnes geen blad voor de mond. Ze praat vrijuit over allerlei zaken die de meeste grootmoeders niet vertellen aan kleinkinderen. Over hoe ze zwanger was geraakt, haar maagdenvlies nog intact. 'Ik had nog nooit iets met een jongen gedaan. Hij was echt knap. Vond mij leuk. Eerst wilde ik niet hoor, maar hij zegt dat alleen een beetje voelen geen kwaad kan. Ik geloof hem, laat hem zijn ding een klein stukje in me stoppen. Heel even maar. Er kwam geen witte troep, dus zwanger kon ik niet worden. Zeggen ze. Mooi dat dat niet waar is.'

Mijn moeder en tantes herinneren zich nog goed hoe hard mijn oma moest werken om hen groot te brengen. Zonder hulp van de overspelige vader die zij nauwelijks hebben gekend. Agnes had hem op heterdaad betrapt, broek op de enkels, geslacht schuldig priemend richting de jonge vrouw die kwam voor de schoonmaak. 'Ik zweer je, er is niks gebeurd, ik liet

haar alleen kijken,' probeerde hij zich te verweren. Smeken hielp niet, opdonderen moest hij en wel met-een.

Agnes trok in bij haar moeder, vrouw Lena, die met haar zussen, een paar vriendinnen en hun kinderen een huis deelde. Er woonde één man, de vriend van vrouw Lena. Hij was net vitaal genoeg voor de klusjes in huis.

De gemeenschap in Paramaribo bestond uit verschillende bevolkingsgroepen. Allemaal gehoorzaamden ze hun eigen goden. Daarnaast had je de westerse fatsoensnormen te respecteren. Vrouwen zonder mannen waren gevallen vrouwen. Ook al waren het vaker de mannen die niet rechtop bleven. Sommigen spraken schande van die vrouwen in dat huis. Vonden het typisch iets voor Creoolse vrouwen. Vrijgevochten zondaressen. Ze verboden hun zonen er te komen. De vrouwen verdienden zelf de kost en zorgden samen voor hun gemêleerde kroost. Ze waren van hun kerels bevrijd; soms met grof geweld, zoals de wulpse Elfriede. Zij beweerde dat ze haar man met de bronbere had overreden. Niet persoonlijk, want rioleringswagens besturen was geen vrouwenwerk.

Orlando, Elfriedes echtgenoot, gaf de achteruitrijdende chauffeur van de bronbere aanwijzingen. Op dezelfde hoogte, aan de andere kant, stond een bijna blote Javaanse jongen. Het broekje leek op zijn lijf geschilderd. Ook hij gebaarde een mogelijke draaicirkel. Zwijgend. Glimmend in de felle tropenzon. Met veel

olie had hij zich verzegeld tegen de penetrante rioollucht. Voorbereid om besmeurde papier- en bladerresten uit het poepbassin te halen. Uit de buurt van de zuigende bronbere-buis. Voorzichtig laverend als een rietje in een te grof geblenderde shake.

Orlando die anders nooit ergens warm voor liep, ging zichtbaar op in zijn rol als verkeersregelaar. Hij was op het wankel muurtje gaan staan, naast de weg, zodat de bestuurder hem beter kon zien. Knieën iets gebogen, licht verend. 'Kom maar, kom maar!', wenkte hij. De bestuurder vond eigenlijk dat hij al prima stond. Hij had genoeg telescoopbuizen bij zich om het kakhuis te bereiken. Maar Orlando wilde per se dat hij dichterbij kwam, iets meer het hoekje om. Aan zijn dansende ellebogen kon je zien dat hij zijn best deed om zijn evenwicht te bewaren op de bakstenen verhoging. Elfriede stond recht achter hem en had goed zicht op de situatie.

Later, als zwaar aangeslagen weduwe, had ze tussen hysterische huilaanvallen door beweerd dat haar man zomaar was gevallen. Precies onder de grote band van de enorme wagen. Ze speelde haar rol met verve. Snikte en snotterde in het zakdoekje waar ze eerder een flinke scheut alcolade op had gedaan. De wonderlotion die overal tegen hielp; hoofdpijn, flauwtes – en ook tegen stank en verdriet. De rechercheurs wrongen zich in bochten om de arme vrouw te troosten. Haar vriendinnen wisten beter. Elfriede had voor hen geen geheimen. Het was voor de vrouwen vanzelfsprekend om elkaar hoe dan ook te steunen. In het geval van

Elfriede gold deze code van trouw des te meer. Ze deed geen enkele moeite om haar donkere kant te verbergen. Niemand haalde het in haar hoofd om op wat voor manier dan ook met haar te sollen. Haar onfortuinlijke echtgenoot was niet zo verstandig. ‘Met z’n hoererij wil hij mij belazeren. Wie ik, Elfriede Carmelita Josephina Varenkamp?’ Met een langgerekt zuigend zoengeluid had ze haar minachting onderstreept.

Naderhand deed ze in geur en kleur verslag van haar wraak. Ze hadden de verjaardag van een van de vrouwen gevierd. De kinderen sliepen op matjes, kriskras door het huis. Een kordate klap op tafel van een nieuwe fles drank. Vrouw Lena ontkurkte haar zelfbereide wijn van babydruiven en rozijnen. Ze rook aan de kurk en knikte tevreden. Zodra er een bodem in zicht kwam schonk ze de sierlijke glaasjes bij. In gelijke tred met de ontboezemingen van de vrouwen over boetedoening van laffe onbetrouwbare manspersonen. Elfriede voerde de boventoon. Beschreef uitgelaten hoe haar man op zijn knieën voor de dubbele bronberekband was geland, het hoofd ernaartoe gedraaid, ‘want hij was verschrikkelijk nieuwsgierig.’ Zijn neus geklemd in een van de brede groeven. ‘Echt iets voor hem.’ De chauffeur had net gas gegeven om over een hobbel te komen. ‘Je kon zijn lelijke kop goed horen kraken.’ De anderen luisterden met ingehouden adem naar hoe dat volgens Elfriede had geklonken: ‘*Krakraakaa, krakraakaa.*’ Oma moet er smakelijk om lachen. Met hoge uithalen en tranen over de wangen zit ze te schudden in haar stoel.

MEIKE, DE BIJNA-DOCHTER

MARJOLEIN KOOYMAN

Maarten is gestrand. Aangespoeld als een bultrug op de zandkleurige vloerbedekking. Op zijn zij ligt hij in de woonkamer, gevangen in een lijf dat niet meer naar hem luistert.

‘Schlemiel!’ vloekt hij.

Het drempeltje tussen de keuken en de woonkamer waar hij al jaren gedachteloos overheen stapt, heeft hem nu laten struikelen. Verdiept in een artikel over de schaakfinale van het kandidatentoernooi. Zijn aandacht opgezogen door het kleine schermpje van zijn telefoon.

Maaiend met zijn armen probeert Maarten te voorkomen dat hij op zijn gezicht landt. Nu zijn het zijn linkerheup en ribbenkast die de klap opvangen.

Hij hoort het bot in zijn bekken kraken. Eerst is er niets. Net als Maarten opgelucht adem wil halen, bereikt het signaal van de gekwetste botten zijn hersenen.

Hij gilt het uit. Een traan glijdt over zijn neus op het tapijt.

Tussen de golven van pijn schiet haar naam zijn gedachten binnen: Meike. Maarten kreunt. Hij moet

haar laten weten dat hij hier ligt, hij moet iemand laten weten dat hij hier ligt.

Meike is zijn dochter, zijn bijna-dochter. Zevenendertig jaar geleden verdwijnt ze op de achterbank van een donkerblauwe Opel Corsa. Een bleek gezichtje, haar zwarte haren samengebonden in twee knotjes als muizenoren op haar hoofd. Aarzelend steekt ze nog haar handje naar hem omhoog. Maarten zwaait niet terug.

Nog diezelfde dag rijdt Maarten naar het milieupark met haar peuterbed en het kleine houten tafeltje waar ze haar tekeningen aan maakt. Haar knuffelbeesten, puzzels en blokken brengt hij in drie grote plastic tassen naar de kringloopwinkel. Weg is zijn dochter.

Maar nog maanden hangt haar geur om hem heen, zepig en een beetje zilt. Ook blijft hij blokjes Duplo vinden. Verstoopt onder de bank, achter het gordijn in zijn werkkamer en zelfs achter zijn boeken. Kleine souvenirs die iedere keer genadeloos zijn gedachten vullen met Meike. Hij ziet voor zich hoe ze samen kleurige bouwwerken maken van de plastic stenen op de koffietafel. Zachtjes de liedjes neuriënd die ze leert van haar kleuterjuf.

Boos gooit hij de blokjes in de prullenbak.

's Nachts hoort Maarten haar huilen, in zijn bed zoekt hij naar haar.

Opeens is ze terug. Tijdens een reclame op televisie ziet Maarten haar. Scrollend op Facebook langs de vakantiefoto's van vage bekenden blijft zijn duim opeens hangen boven het scherm. Zijn vinger herkent haar eerder dan zijn hoofd. Zijn hart mist een slag als hij de kleine neus ziet. Het kuiltje in haar linkerwang, de donkere krullen.

‘Mensen die je misschien kent’, leest hij. ‘Meike Zwartewaal’. De achternaam zegt hem niets, maar het is zijn Meike, dat weet hij.

Onder haar foto twee knoppen. Een blauwe met de tekst ‘Vriend toevoegen’ en een grijze met ‘verwijderen’.

Onrustig wacht hij op haar bevestiging.

‘Uw verzoek aan Meike Zwartewaal is geaccepteerd’ leest hij tien dagen later.

‘O, dank u, dank u!’ mompelt hij, zijn ogen naar de lamp op het plafond gericht. Hij dankt het licht, want in God gelooft hij niet. Een dag later leest hij haar bericht.

‘Hoi Maarten, dat is wel heel lang geleden...’

Hij wil zich verdedigen tegen de drie verwijtende puntjes. Tientallen zinnen schieten door zijn hoofd, over haar vertrek, wat hij verkeerd heeft gedaan, het verraad.

Hij typt: ‘Dat klopt, het spijt me.’

In de dagen daarna komen er nieuwe berichtjes. Twee regels, vier regels, vijf. Hij leest over haar werk als

communicatiemanager bij een bank. Dat ze vier jaar getrouwd is met Erik. En het mooiste van alles: een dochter met de naam Eva. Om een foto durft hij niet te vragen. De brokjes tekst die ze hem toewerpt, leest hij steeds opnieuw.

‘Woensdag ben ik voor mijn werk in Meppel. Daarna heb ik nog een kwartiertje voor een snelle kop thee. Zie ik je bij De Wheem?’

Maarten is euforisch. Hij springt zelfs. De telefoon tegen zijn borst geklemd. Zijn knieën kraken onder zoveel blijdschap.

‘Ja, ik zal er zijn.’

Voor het eerst in zijn leven voegt hij twee uitroep-tekens aan de tekst toe.

Vanmorgen heeft hij zijn nieuwe jasje aangetrokken, het lichtblauwe overhemd gestreken, de grijze stoppels van zijn kin geschoren.

Nu ligt Maarten op de vloer. Een schoudervulling van het jasje duwt tegen zijn wang.

Naast zijn knie ligt de telefoon. Een spinnenweb van barstjes op het scherm. Voorzichtig drukt Maarten op de aan-knop. ‘Kom op, kom op.’ Bezwerend probeert hij het scherm tot leven te wekken. Het blijft zwart. Als hij de telefoon omdraait, ziet hij het lege vakje van de batterij. Het witte blokje ligt verderop onder de eettafel.

...

‘Ik heb iets voor je.’

Het is 1986. Zijn vrouw Lenie houdt een hand achter haar rug.

‘Raad maar.’

Maarten haalt zijn schouders op. Hij houdt niet van spelletjes. Al ziet hij aan haar ogen dat het om iets bijzonders gaat. Lenie wiebelt op haar benen.

Ze overhandigt hem het bekende plastic staafje. Na vier jaar een enkel streepje, ziet hij er nu twee. Een perfect kruis. Acht maanden lang kan Maarten het niet geloven, al kondigt de groeiende, golvende buik van zijn vrouw zijn kind aan.

Pas als ze er is, beseft Maarten hoe erg hij naar Meike heeft verlangd. De kleine plukjes haar, rode wangetjes, gekromde vingertjes die zich om zijn eigen wijsvinger klemmen. Ze is perfect, ze is prachtig. Trots loopt Maarten achter de kinderwagen, onbegrijpelijk vindt hij het als voorbijgangers zich niet even over de wagen buigen.

‘Dit is Meike, mijn dochter,’ zegt hij tegen de vrouw voor hem in de rij bij de kassa. Tegen de man bij de bushalte en zelfs tegen het groepje jongens dat rokend op de hoek van de straat staat.

’s Avonds haast hij zich uit zijn werk om Meike naar bed te brengen. Zittend op het dekbed met roze hartjes leest hij haar voor van Rupsje Nooitgenoeg, haar warme lijfje tegen zijn schouder gezakt.

Op zondag als Lenie uitslaapt, neemt hij Meike mee

naar het park waar ze met stokjes prikken in de modder, bladeren oprapen en stampen in de plassen.

‘Kom Meike, we gaan samen op pad.’

Haar kleine, zachte handje in die van hem.

Na een wedstrijdje hollen over het gras, rust Maarten uit op een bankje. Zijn ogen gesloten in het lentezonnetje. Naast hem zit een man, de krant opengeslagen op zijn knie.

‘Dat is mijn dochter.’

Maarten kan het nog steeds niet laten. De man kijkt eerst naar Maarten en dan naar Meike, die gillend achter een dikke woerd aan rent. Ze is net drie geworden.

‘Ze lijkt anders niet op u.’

Het kleine zaadje van twijfel, tot dan toe veilig weggestopt, groeit uit tot een hoofd vol onzekerheid. De zwarte haren, donkerbruine ogen, het kuiltje in haar rechterwang. Zo anders dan zijn eigen rossige haar en lichtblauwe ogen. Hij probeert de twijfel weer weg te duwen. In Meikes ogen zoekt hij herkenning.

’s Avonds haast hij zich niet meer om haar in bed te stoppen. Zondagochtend zet hij haar voor de televisie en gaat hij zelf een rondje rennen.

De twijfel blijft zeuren, kloppend als een splinter onder ontstoken vel. Hij moet het weten. Op een zondagmorgen schraapt hij met een wattenstaafje langs de wang van zijn dochter. ‘Kietelt, papa.’

Meike kijkt hem lachend aan. Maarten draait zijn hoofd weg. Hij voelt zich misselijk.

Twee weken later ligt de crèmekleurige envelop van het testcentrum op de mat. Al voordat hij de bovenkant openscheurt, weet hij het.

Ze moet weg, ze moeten weg. Schreeuwend noemt hij Meike 'dat kind'.

...

De kunststofvezels van de vloerbedekking schitteren in het zonlicht. De pijn is niet meer zo hevig. Een spoortje kwijl laat een glimmend spoor achter op zijn kin. Hij heeft dorst. Zijn tong plakt als een spons tegen zijn verhemelte. Maarten ruikt zichzelf. De muffige lucht van doorgekookte kool en natte kleren, een oudemensengeur. Zijn oogleden zakken omlaag.

Hij droomt over tikkende hakken op het paadje in de voortuin. Het geklepper van de brievenbus en dan haar stem, gedempt door de gangdeur.

'Maarten, ben je daar?'

Het zwart trekt aan hem. Zijn spieren ontspannen. Hij glimlacht.

HELIUMBALLON

MERTE KLUMPERMAN

Een stuk of vijf felgekleurde heliumballonnen hebben zich onbedoeld tegen het hoge plafond van het ziekenhuiscafé genesteld. *Hoera, een jongen! Beterschap! Een dikke knuffel!* Ik beeld me in hoe een snotterige peuter haar net gekochte ballon per ongeluk loslaat. Er ontstaat meteen een pruillipje en haar ogen worden waterig. Haar handje gaat theatraal de ballon achterna. Moeder op de achtergrond, rollend met haar ogen: 'Ik heb het nog zo gezegd. Altijd goed vasthouden zo'n ballon!' Gevolgd door een diepe zucht. Daar gaat toch minstens vijftien euro de lucht in. Ik kijk nog eens omhoog. Het ziet er vrij triest uit. Verfrommelde, vergane glorie zwevend in de ziekenhuislucht. Een mislukt cadeau. Ik friemel aan het label van de sokken die ik net gekocht heb in de ziekenhuiscadeauwinkel. Ik heb getwijfeld om ook een ballon te kopen; maar dit idee heeft het moeten afleggen tegen de sokken. Sokken met op de ene voet kopjes koffie, op de andere voet croissantjes; viezig bruin met geel. Maar ik vond ze op een vreemde manier wel toepasselijk. Ik stop ze in mijn tas. Ik heb er ook zo'n vijftien euro voor neergelegd. Ik grinnik om mijn vatbaarheid voor prullaria. Maar goed, sokken kan hij tenminste nog gebruiken. Een ballon kan alleen maar wegvliegen. Ik pak mijn

meegebrachte boek uit mijn tas en leg het voor me op tafel, ik hou van lezen en ik zou het vaker moeten doen. Maar goed, dat geldt voor meer dingen. Ik tik met mijn neus tegen de rand van mijn kopje en neem daarna een slok van mijn latte macchiato met haver-melk en hazelnootsiroop. Een tafel verderop zit een vrouw in een rolstoel, met in haar neus een sonde en bij haar voeten een zuurstoftank, ze eet tergend langzaam een plakje ontbijtkoek. Ineens ben ik me pijnlijk bewust van het contrast tussen mijn te luxe designer-koffie en de plek waar ik me bevind. Ik voel m'n wangen rood worden en doe snel mijn oortjes in.

Na anderhalf uur scrollen op m'n telefoon word ik gebeld door de verpleging. Mijn hart zit meteen in mijn keel en ik voel mijn handen klam worden. Of ik naar boven zou willen komen. De eerste verdieping, gang F, kamer 152. Ik vergeet dat ik dit ook in mijn verlengde brein – mijn telefoon – kan zetten en loop, de locatie keer op keer fluisterend herhalend, de trap op. Ik loop naar boven zonder de trapleuning aan te raken en ik spring over de laatste traprede heen. Ik beeld me in hoe stuntelig dit eruit ziet, maar ik doe niets om mezelf in te houden. Ik tel de stappen tot aan de bocht en neem een iets grotere stap dan gemiddeld, zodat ik de bocht om kan gaan met een even aantal stappen achter de rug. Ik ben allang blij dat het kamernummer een even getal is. Op de ziekenhuisvloer ligt een lichtgeel zeil, met een haast onzichtbare naad tussen de verschillende rollen. Dat scheelt in ieder geval. Beter dan de tegels in het ziekenhuiscafé. Ik voel een oprechte

opluchting en juist daardoor overvalt het me ineens hoe ontzettend futiel deze ingebouwde schijnveiligheden zijn. Een beetje sukkelig en dom ten opzichte van het nieuws dat ik straks zou kunnen gaan krijgen. Maar die gedachte schud ik van me af; ik ben vooral gewoon zenuwachtig en mijn uitdaging is om het daarbij te laten.

Hij zit erbij alsof hij net terug is van een lesje yoga. Met z'n linnen streepjesbroek in een soepele klermakerszit, grijze knot achter op zijn hoofd. Boterhammen met kaas en een kop koffie op het tafeltje naast het bed. Ik had hem vanochtend al verteld dat hij waarschijnlijk gewoon eten kreeg na het onderzoek, maar zoals wel vaker het geval is, geloofde hij me niet. Ik heb dus braaf een mueslireep voor hem in mijn tas gedaan. Niet nodig dus. Als hij me ziet verschijnt er een grijns op z'n gezicht. Ik gniffel om het aanzicht van hem op dat bed en van opluchting. 'Hoi daar.' Ik geef hem een boks en ga naast hem zitten op een klapstoeltje. Ik probeer te peilen hoe hij erbij zit.

'Zo, dat zit er ook weer op.' Hij klinkt nog high van het roesje. Even schiet er door mijn hoofd dat ik nu ook wel high zou willen zijn van een roesje. Maar ik herpak me snel. Er zijn nu belangrijkere dingen dan denken aan high zijn.

'Hoe ging het?' Vraag ik. Ik weet hoe erg hij op zag tegen vandaag. Hij pakt een mes en snijdt zijn boterham met kaas in vierkantjes, elk vierkantje precies even groot. Timmermansoog, hoor ik hem tevreden denken.

‘Je darmen zijn meters lang, echt meters lang.’ Ik knik, wachtend op wat er verder nog komt. Hij stopt een vierkantje in zijn mond en kauwt. ‘Ik snap niet hoe ze het doen, zo’n kijkonderzoek.’ In mijn ooghoek zie ik de verpleegster grinniken. Waarschijnlijk is het niet de eerste keer dat dit onderwerp wordt aangesneden. ‘Hoe lang is zo’n endoscoop?’ Gaat hij onverstoorbaar verder terwijl hij een volgend vierkantje in zijn mond stopt. ‘Dat vraag ik me nou echt af.’ Ik knik weer. Typisch dit. Daar heeft hij dan de afgelopen anderhalf uur over nagedacht. Ik haal mijn schouders op. ‘Tja, vast best lang dan.’

We zitten te wachten in kamer 120. We praten over koetjes en kalfjes. Of eigenlijk praten we over de poster daar in kamer 120, met foto’s van beschilderd servies vanuit de hele wereld. Slimme praatplaat, denk ik onwillekeurig. Ik vraag me in stilte af hoe vaak deze poster het onderwerp van gesprek is geweest, voorafgaand aan de échte gesprekken hier in deze kamer. Ik gok erg vaak. Ik vind het een bevreemdend idee dat er dus best wat mensen rondlopen die als laatst hebben gepraat over beschilderd servies vanuit de hele wereld, voordat ze officieel een kankerpatiënt werden. De dokter komt binnen, ze glimlacht meelevend naar ons. De glazen van haar brilletje lijken te klein voor haar ogen. Het leidt ontzettend af. Maar wellicht is dat juist bewust, zodat het moeilijker is voor ons om haar gezichtsuitdrukking te peilen. ‘Goedemiddag, mijn excuses voor het wachten.’ Ze gaat zitten. ‘Ik heb een vervelende mededeling voor u, meneer,’ begint ze

haar verhaal. Ik heb geen gezichtsuitdrukking nodig om het aan te voelen komen. Ik hoor de praatplaat-serviezen vallen en in duizend stukjes breken. Alleen het zwart van de achtergrond van de praatplaat blijft over aan de muur en wij zitten tussen de scherven. Als een havik kijk ik naar hem, om te zien hoe hij reageert. Ik zie weinig aan zijn gezichtsuitdrukking en maak me meteen dáár weer zorgen om. Mijn stresskipradartjes beginnen meteen op volle toeren te draaien en opnieuw schiet dat welkome roesje door m'n gedachten. Ik schud m'n hoofd om bij de les te blijven en pak snel mijn telefoon om de stortvloed aan informatie die de dokter ons vervolgens geeft, te noteren. Morgen wordt u weer verwacht, Een CT-scan, een MRI-scan, een echo, doorverwijzing naar de oncologie. Maar echt nog te vroeg voor conclusies, meneer. Ik knik braaf. Ja, ja, ja. De dokter vraagt nog een paar keer of we nog vragen hebben. Ik zeg nee, hij zegt ook nee. Ik heb er eigenlijk een heleboel.

Ik voel me behoorlijk gedesillusioneerd als we even later door de steriele gang met het lichtgele zeil met de haast onzichtbare naad op de vloer, richting de uitgang lopen. Het lijkt alsof ik op donderwolken in de ziekenhuislucht loop. Het voelt surrealistisch. Ik kijk naar hem, hij lijkt in gedachten verzonken. 'Gaat het een beetje?' Vraag ik, ondanks dat het eigenlijk een vreemde vraag is voor dit moment. Hij kijkt me niet aan en blijft verder lopen. 'Ik vraag me gewoon af hoe lang zo'n endoscoop nou is.'

EEN ZELDZAAMHEID

DAVID LANGERAK

De zaag van Joy schokte piepend onder het standbeeld door. Slijplawaai gierde over de gracht. De voet van het standbeeld schoot los toen Eddie met zijn roze verrekijker zwaaide.

‘Kappen nu!’ Zijn wapperende wijsvinger wees naar de witte vogel met het zwarte snaveltje op de bronzen hoed. ‘Zie je hem niet? Er is een staartmees op het standbeeld geland.’

Een dun zwart staartje trilde boven Joys hoofd. ‘En wat dan nog?’ vroeg ze.

‘Die zijn een zeldzaamheid, dat weet je toch?’ zei Eddie.

‘Geen tijd voor vogelgedoe nu,’ riep Joy.

Als kind had Eddie een dooie appelvink onder de schutting begraven die begon te meuren naar kattenpis, waardoor Joy niet meer met het raam open slapen kon. Midden in de nacht klom ze uit het raam, schepte het beest uit het graf en spoelde het door de wc. Toen Eddie het lege gat in de tuin ontdekte had hij zich opgesloten in zijn kamer. Hun vader had de deur opengetrapt en ze vonden Eddie met zijn roze verrekijker in de kast.

‘Waarom mocht de vink daar niet sterven?’ had

hij gevraagd en hij zong. 'Zeldzaamheid, ik vergeet je niet.'

Het loszagen van het laatste stuk standbeeld werd lastiger. Met al haar kracht leunde Joy tegen de rammelende zaag. In haar hoofd klonken de woorden op het ritme van de slijpende tol. Eddie staarde krampachtig naar de staartmees.

'Weet je het zeker?' vroeg hij.

'Ja, ik heb het je beloofd,' zei Joy.

Eddies koude vingers aaiden vanaf haar wenkbrauw, via haar voorhoofd over haar haren tot in haar nek en kietelden haar oorlel.

'Jij bent mijn zeldzaamheid, dat weet je toch?' zei Eddie.

Joy gaf de zaag een laatste stoot, het standbeeld klikte los, leek eventjes te balanceren op zijn dunne benen, waardoor de staartmees fladderend vertrok, tot zijn val snelheid begon te maken en de iele vingers op de kasseien klapten.

'Tot snel,' fluisterde Joy en ze sleepte het standbeeld haar busje in. In de spiegel keek ze nog één keer naar de leegte van het plein, daar waar ze zo graag kwamen met hun hoorntjes gevuld met bolletjes cactusijs en de kasseien vol met duivenpoep in de avonds zon. Ze waren broer en zus toen.

Er was niemand op de snelweg toen de horizon oranje werd. Een toom ganzen vloog in de vorm van een pijl boven het busje. Bij elke hobbel op de weg hoorde Joy het klagende gebonk van het brons in de laadbak. Ze

wist niet hoelang ze aan het rijden was en ze dacht aan een zomer van lang geleden.

Eddie had de begrafenis van de roodborst georganiseerd en hij hield zijn roze verrekijker met twee handen vast. Alleen Joy was op komen dagen. Ze zag aan zijn blik dat hij zijn jeugdigheid voorgoed aan de wind gegeven had.

‘Deze roodborst is mooi doodgegaan, vind je ook niet?’ vroeg Eddie.

‘Ja, hij ligt erbij alsof hij zo weer op kan staan,’ zei Joy.

‘Mooi doodgaan. Denk je dat het ook met mij zal gebeuren?’ vroeg Eddie.

Joy zei niets. Ze wilde wel, maar het lukte niet. Eddie greep haar pink.

‘Mag ik je vasthouden zusje? Al is het maar voor even,’ zei hij zacht en samen keken ze naar de trekvogels in de avondzon.

Jaren later vertelde Eddie dat hij volgens de dokter ongeneesbaar somber was. Ze waren op hun oude tandem naar het Vogelmuseum gefietst. Op de weg terug zong Eddie zijn lied. Joy zong met hem mee. Ze waren gestopt bij het uitzicht over het meer, waar Eddie met zijn roze verrekijker naar de vogels zocht. De zon ging onder en Eddie aaide over Joys wang.

‘Zusje. Kom je mij hier opzoeken als ik voorgoed verdronken ben?’ vroeg Eddie.

Joy had Eddie op de grond geduwd, de verrekijker een schop gegeven, ze had gescholden tot ze schreeuwend jankte en toen ze uit was geraasd en naar adem

hapte landde er een goudhaantje op het stuur van hun tandemfiets.

Eddie wees naar het gele streepje boven de mos-groene veertjes.

‘Is dat een zeldzaamheid?’ vroeg Joy.

Eddie had met zijn hoofd geschud.

De witte snelwegstrepen flitsten onder de motorkap. Joy keek naar de roze verrekijker op de stoel naast haar. De kijkers waren met vaal tape aan elkaar geplakt.

Uit de laadbak klonk plotseling een rauwe stem.

‘Weet je het zeker?’

Joys hart ging tekeer. Ze knipperde de mist uit haar ogen en keek in de spiegel. Het standbeeld stond rechtop, onbuigzamer dan hij op de sokkel had gestaan en op zijn hoed huppelde de staartmees. Het standbeeld sprong van de laadbak op de stoel naast haar en hield de roze verrekijker voor zijn bronzen ogen. Zijn glimlach groeide breder in de kop van brons. De staartmees fladderde wild in het rond en met het zwarte snaveltje pikte hij tegen Joys knokkels aan het stuur. Ze kon de vrachtwagen die voor het busje opdoemde nog maar net ontwijken. Haar aderen bonkten als een machine.

‘Ik weet het zeker,’ zei Joy.

‘Kom op dan.’ Het standbeeld wees naar de boomtoppen. ‘Hij is daar voor het laatst gezien.’

Joy scheurde de snelweg af. De schaduwen van de boomstammen zoefden langs de ramen. De bronzen ogen bleven door de verrekijker staren.

‘We zijn er bijna. Een klein stukje nog. Ik ben benieuwd of zijn stem nog zuiver is.’

Joy slikte het betonblok in haar keel met geweld naar beneden. Haar tenen drukten dieper het gaspedaal in zoals ze de zaag onder het standbeeld had gedrukt. Ze voelde de bronzen lippen in haar nek.

‘Wie niet kan slapen door zijn dagverdriet,’ fluisterde het standbeeld, ‘zal verdrinken in de eenzaamheid.’

Joy kneep het stuur vast tot haar knokkels paars kleurden, de staartmees gilte het uit en ze gooide het stuur in één ruk naar rechts. De klap tegen de boom was dof. Joy vloog van haar stoel door de voorruit tussen de scherven langs de boomschors in de vochtige lucht van het bos, daar waar de stilte koning was, daar waar de bladeren kraakhelder waren, daar waar ieder blad een eigen kleur had en het rook naar een zondagmorgen, en ze landde in het natte mos en rolde de duinen af tot ze bij het water was. Het standbeeld hobbelde stuiterend achter haar aan.

Samen lagen ze onder de sterren op het zand. Takken sloten zich boven hun hoofden en de bladeren ritselden. Gezang deinsde over de golven.

De eerste vogel die op Joys buik landde was Eddies lieveling.

‘Een onopvallende schoonheid, vind je niet?’ Eddie kwam uit het water en zijn natte vingers wezen naar het bruingeelgroene beestje dat met zijn korte vleugels tegen de takken sloeg. ‘Het geroep van de tjiftjaf is zoals jij en ik met elkaar zongen op de fiets.’

Joy voelde de stem van Eddie ademen over haar

huid. Een tweede vogel landde op het standbeeld. Het was een hese gaai die schreeuwend met zijn donkere snavel tegen de bronzen neus begon te tikken.

‘Weet je nog,’ zei Eddie met een giechellach, terwijl Joy met haar vingers door Eddies jongensharen aaide, ‘het was de eerste vogel waar ik de naam van onthouden kon.’

Vanuit het water, de bomen en zelfs vanachter een grote wolk fladderden een appelvink, een goudhaantje en alle andere vogels die Eddie ooit met zijn verrekijker gevonden had. Ze dansten met hun pootjes door het zand, tikten met hun snavel tegen het brons en ze tijlpten, trompetterden en floten in duet.

Eddie zong zijn lied. Joy en het standbeeld zongen zachtjes mee.

Toen het donker werd was het feest voorbij. Eddie dreef over het water tot hij alleen met de golven was. Hij sloot zijn ogen en zonk naar de bodem van het meer. Het standbeeld tilde Joy op uit het zand en ze klopte haar kleren af. Ze keken samen naar de maan die het water zilver gaf.

‘Een zeldzaamheid,’ zei het standbeeld en hij gaf de verrekijker aan Joy. Ze deed de verrekijker voor haar ogen en keek naar de verte waar het water bewoog tot in de eindigheid. De staartmees landde naast haar op de bronzen hoed, schudde met zijn kop, drukte zijn zwarte snavel in het witte verenkleed en viel in een diepe slaap.

IRISH GOODBYE

TEUN PEERBOOM

I

Zonder een woord te zeggen lieten we de hoofdstad achter ons. Het enige geluid in de trein kwam van drie toeristen die opgewonden zaten te fluisteren, een grote Guinness-giftbag op de tafel tussen hen in, maar zij stapten bij het eerstvolgende station alweer uit. Dublin naar Wicklow, klein anderhalf uur. Misschien dat de frisse zeewind en stilte aan de kust ons goed zouden doen. Aan het weer zou het niet liggen: het was een uitzonderlijk goede week voor Ierland. De enige wolken aan de lucht kwamen uit de fabrieks-schoorstenen in de verte, en in het zand van Sandycove Shore vonkten poeltjes zeewater op in de zon.

Plotseling, donderslag bij heldere hemel, vroeg jij of ik het verhaal van de ontploffende potvis kende. Ik moest een paar keer met mijn ogen knipperen: je had al uren niks meer tegen me gezegd. De trein spleet het landschap in tweeën. Rechts de witgepleisterde rijtjeshuizen, links het strand, dat zo ver uitstreekte dat de zee niet meer was dan een blauwgrijze streep tussen lucht en land.

In de jaren zeventig, zo vertelde jij, spoelde er een enorme potvis aan bij de oostkust van de Verenigde Staten. Oregon, als je je niet vergiste. De stank was niet te harden. Dagenlang voerden de lokale autoriteiten crisisberaad over hoe ze dit probleem moesten oplossen: begraven was zinloos, het beest was veel te zwaar om weg te slepen, en door de geur kon niemand al te lang in de buurt blijven.

We waren het strand voorbij. Nu had de zee vrij spel tot aan de einder.

Uiteindelijk kwam een van de technische mannen uit het bestuur met een oplossing: dynamiet. Als ze het dier gewoon aan gruzelementen bliezen, zo had hij bedacht, zouden de meeuwen, krabben en andere aaseters op het strand de rest van het werk doen.

De trein stopte in een van de kustdorpjes op de route. Zeilbootjes in de haven, straatbarbecues op de promenade. Veel mensen stapten uit, bijna niemand in. Jij ging verder met je verhaal.

Het enige probleem met deze elegante oplossing was dat niemand precies wist hoeveel dynamiet ze moesten gebruiken. Een militair expert uit de omgeving gaf aan dat twintig staven genoeg zouden zijn, maar voor de zekerheid maakte het gemeentebestuur daar twintig dozen van.

Ik weet nog dat ik me afvroeg waarom je me dit verhaal vertelde, hoe je alle details zo precies onthouden had. We waren het dorp alweer uit. In een van de velden aan de voet van de heuvels, hoog en helder in de zon, werd een veulentje achterna gezeten door haar moeder. Aan de andere kant de zee.

Je vertelde dat een groep toeschouwers zich op de grote dag verzameld had in de duinen, dat er een cameraploeg aanwezig was, dat niemand precies wist wat er ging gebeuren. Dat alleen de meeuwen uit de buurt bleven.

Er werd afgeteld. Drie... twee..... één. Er klonk een dof-feknal. Het zand spoot wel dertig meter omhoog. De opwinding in de duinen sloeg al gauw om in angst, omdat er gigantische stukken walvis uit de lucht kwamen vallen. Op de parkeerplaats bij het strand werden meerdere auto's verpletterd onder blokken blubber. Meer dan een kilometer verderop hingen er nog ingewanden in de bomen. Ze zijn wekenlang bezig geweest met het opruimen van de ravage. Dat was het. Na een tijdje voegde je er nog aan toe dat een Amerikaanse studiegenoot je dit verhaal verteld had, lang geleden. Je dacht er nog vaak aan. Niemand anders had gepraat in de loop van je vertelling. Nu was het weer stil in de trein.

Achteraf durf ik te zeggen dat ik had moeten vragen wat het was dat je zo aansprak in dit verhaal. En waarom vertelde je het me juist op die dag? Ik weet het nog

steeds niet. Hoe dan ook had ik iets moeten zeggen, maar in plaats daarvan knikte ik en ging ik verder met uit het raam staren. De vragen schoten wel door mijn hoofd, maar de woorden bleven steken in mijn keel. Tergend traag passeerden we ondertussen de Ierse kliffen, al die tijd met uitzicht op de eindeloze zee.

II

Op het dorpsplein van Wicklow staat een deprime-rende zwarte obelisk, een monument ter ere van een lokale kapitein die een groot aandeel had in de aanleg van de eerste trans-Atlantische telegramlijn, Wicklow naar Newfoundland. Het is een twijfelachtig wapenfeit: de eerste keer dat ze het probeerden, brak de kabel halverwege de zeereis in tweeën. Daar kwam bij dat er in feite al een eerste lijn was geweest, die was echter na drie weken al doorgebrand. Uiteindelijk kwam de lijn er, voorgoed ditmaal, maar ik kon ergens wel begrijpen dat onze pub, waar de kapitein blijkbaar geboren was, niet al te veel aandacht besteedde aan deze vroegere bewoner.

Ook in de pub werd niet veel gepraat, alleen de ober doorbrak hier en daar de stilte. Ik bestelde een Guinness en een portie fish and chips, en probeerde oogcontact te maken, maar jij keek me niet aan en vroeg om hetzelfde. Ook nadat de ober zich verwijderd had, had jij alleen oog voor alle kunst aan de muur, schetsen en foto's van Wicklow uit vervlogen tijden.

Na een paar minuutjes rinkelde ineens je telefoon. Je vertelde niet wie het was, alleen dat je moest opnemen. Als het eten gebracht werd voor je terug was, moest ik maar vast beginnen.

Het duurde niet lang voordat de ober terugkwam met twee volgetapte glazen, en een paar minuten later bracht hij ook ons eten. Als het hem al verbaasde dat ik al die tijd in mijn eentje aan ons tafeltje zat, wist hij dat goed te verbergen. Gek genoeg kan ik me de details van die maaltijd erg goed herinneren. De frieten waren zelfs voor Ierse begrippen te slap en er zat nog een graatje in de vis, maar de volzoete moutazijn kon veel verbloemen. Het kwam toen nog niet in me op om te gaan kijken waar jij bleef.

Je was nog niet terug toen mijn bord leeg was, maar ik had dan ook snel gegeten. Het ongemak begon pas nadat ik mijn Guinness op had. Ik probeerde wat te lezen, maar de woorden wilden niet op de juiste plekken gaan staan. De weinige gasten in de pub maakten geen oogcontact, maar ik voelde hun blikken branden wanneer ik wegkeek. De ober gaf me af en toe een meewarige glimlach, maar was tactvol genoeg om niet te vragen of ik nog iets nodig had. Uiteindelijk besloot ik jouw glas ook maar gewoon leeg te drinken.

*

De zon was al bijna onder; langzaam trok een regelmatige bundel licht vanuit de vuurtoren over de mu-

ren van de pub. Ik zag de ober twijfelen of hij onze borden kon afruimen, dus besloot ik maar gewoon te betalen en op zoek te gaan naar jou. Buiten moesten mijn ogen wennen aan het donker. Het was flink afgekoeld sinds we aangekomen waren, de zeewind blies koud onder mijn shirt. De haven lag er verlaten bij, de grote containerschepen roerloos onder de lichtstroken van de vuurtoren. Ook de meeuwen op de daken van de havenloodsen hielden zich stil.

Enigszins verward liep ik het lege strand op en probeerde je te bellen. Geen gehoor. Ik luisterde naar het onverschillige ruisen van de zee, tot ik plotseling opschrok van de doffe klap van een vuurpijl in de verte. De wind blies zowat door me heen terwijl ik keek hoe de opspattende vonkjes weerspiegeld werden in het water van de zee. Alsof al mijn ramen waren ingeslagen door dikke blokken walvisblubber, zo stond ik daar. Jij was weg, en de golfslag kwam harder binnen dan ik ooit voor mogelijk had gehouden.

TEKORT

SUZANNE PEET

Ze kijkt op van de snijplank, een dikke druppel donkerrood sap glijdt langs haar pols haar mouw in. Hij is op de bank in slaap gevallen, hun dochter staat op haar tenen tien centimeter van het televisiescherm vandaan. Haar enige barrière om dichterbij de dansende theepotten op de tv te komen, is het tv-meubel waar ze tegenaan leunt. Ze scheurt een vel keukenpapier af en probeert halfslachtig de kronkelende lichtrode lijnen op haar arm weg te wrijven. Lange werkdag, kan jij koken, slecht geslapen, veel meetings, geen zorgen ik let wel even op Lotte, misschien te laat naar bed gegaan, Lotte wil je tv kijken, wat eten we eigenlijk. Naast haar op de keukenvloer ligt een plastic theelepeltje van een speelgoedservies, ze raapt hem op en stopt hem in haar broekzak. Dan gaat ze verder met de bieten in kleine blokjes hakken. Hij was toch echt te moe om zelfs maar een knoflookteen te persen, ze had het gevraagd. Tijdens het schillen van de aardappels verdwijnt het schelle geluid van de televisie, alleen het *rtsss rrrrts* van de dunschiller vult haar hoofd. Ze houdt vast aan de stilte terwijl ze met militaire precisie de ogen uit de aardappels steekt.

Aan tafel zegt niemand iets. Haar mes glijdt door de geitenkaas, bietensap vloeit door de snee heen over haar bord en kleurt de aardappelpuree langzaam roze. Ze kijkt op en ziet hoe hij met een glazige blik zijn eten naar binnen schuift, waarschijnlijk denkend aan de telefoon in zijn broekzak waarvan ze hadden besloten dat die geen plek had aan de eettafel. Ze pakt een kleine plastic auto van tafel en stopt hem in de zak van haar vest. Ze kan zich niet meer herinneren of ze het al over zijn dag hebben gehad. Het geluid van de afzuigkap vermengt zich met de geluiden van hun bestek en vormen watten in haar oren. Links van haar knijpt haar dochter geluidloos een stuk rode biet fijn voor ze het met vuist en al in haar opengesperde mond stopt. Ze schuift haar stoel naar achteren, de viltjes te versleten om een snerpend, schurend geluid van hout op hout te voorkomen. Terwijl ze yoghurt in een plastic bakje doet, denkt ze aan de koffer boven onder het bed. Er zit make-up in die ze droeg voordat ze haar vriend ontmoette. Vorige week stopte ze er een aantal oude dagboeken in. Ze probeert zich te bedenken wat er nog meer in past. Achter haar hoort ze het zachte tikken van vingers op een telefoonscherm. Denkend aan fotoalbums, notitieboeken, sloffes en breinaalden, vraagt ze hem of hij Lotte naar bed kan brengen. Ze loopt naar de tafel en stapelt haar armen vol met vieze vaat, zodat hij zijn 'nee, liever niet' niet ook nog aan haar kan geven.

Tussen de bedtijd van hun dochter en van haarzelf ligt een woestijn aan tijd. Ze verliest hem aan kleine taken

en uren scrollen op haar telefoon terwijl ze zichzelf verwijt dat ze ook zou kunnen slapen. ‘*Revenge bedtime procrastination*’ noemt iemand op TikTok het en geeft vijf tips hoe je eraan kan werken. Bij tip twee is ze al verder gescrold, op zoek naar een kattenfilmpje of iets anders dat haar even doet glimlachen. Ze legt haar telefoon weg en staart naar het plafond. Ze ontspant haar lichaamsdelen een voor een, ze telt haar ademhalingen, ze visualiseert de kleur zwart en besteedt dan een goed kwartier aan het bedenken of ze nog andere ontspanningsoefeningen kent. Als ze eindelijk slaapt, wordt ze eerst wakker van haar vriend die erbij komt liggen, daarna moet ze een speen teruggeven, daarna moet ze zelf plassen, daarna is de speen weer kwijt, daarna staat haar vriend op om naar zijn werk te gaan en niet veel later gaat haar wekker. Haar slaapapp feliciteert haar dat ze acht uur in bed heeft gelegen. In de badkamer aait ze zacht de wallen onder haar ogen. Vanavond gaat het vast beter, fluistert ze naar haar spiegelbeeld.

’s Nachts wordt haar dochter krijsend wakker. Zodra ze de slaapkamerdeur opent, ruikt ze de zoetzure lucht van uitgekotste melk. Ze onderdrukt het opkomende gal en doet het licht aan. In bed, op de grond, in haar slaapzak en op haar favoriete knuffels liggen kleine stukjes fusilli en halfverteerde doperwtten. Haar dochter huilt zo hard dat ze beiden vergeten in te ademen. Haar handen trillen. Waar moet ze in hemelsnaam beginnen? Het voelt als een eeuwigheid dat ze in de deuropening staat, luisterend naar haar den-

derende hartslag en krijsende dochter. Tussen twee uithalen in, maken ze oogcontact en dat was alles wat haar haperende motor nodig had om op te starten. Ze rent op haar tenen heen en weer tussen wasmachine, ledikant en douche. Een uur voor haar wekker gaat, kruipt ze terug onder de deken. Als ze hem bij het ontbijt vertelt hoe slecht ze geslapen heeft, vraagt hij haar waarom ze niet om hulp vroeg. Hij zegt dat hij wel iets gehoord had, maar dacht dat ze het allemaal onder controle had. Hij zegt dat als hij had geweten hoe erg het was, hij natuurlijk was komen helpen. Hij zegt dat als ze het maar had gevraagd, hij het had overgenomen, dan had zij kunnen slapen. Voor hij nog meer kan zeggen, loopt ze de keuken uit.

Op kantoor blijft ze vastlopen in zijn woorden. Ze peutert aan zijn zinnen, maar het onderliggende probleem komt niet tevoorschijn. Ze verlaat het kantoor met vijf pennen en een kleine stapel printerpapier.

Als ze thuiskomt, zit hij met haar dochter op de grond te spelen. Ze antwoordt zijn groet en zijn blik niet, maar loopt meteen naar boven naar de badkamer. Onder de douche trekt ze met een afgekloven nagel rode strepen in haar bovenbenen en buik, parallel met haar striae. Tijdlijnen van moeizaam bevochten groei, haar huid in geen enkele levensfase voorbereid op haar potentiële grootte. Ze snapt niet hoe haar lijf zo beklemmend kan voelen en tegelijkertijd zo hol. Het is al meer dan een jaar sinds ze haar lichaam niet meer met een ander lijf hoeft te delen, maar nog steeds zoeken

haar organen hun weg in de hervonden ruimte. Kras voor kras probeert ze haar huid open te scheuren op zoek naar meer lucht, maar er is te veel wat uit haar probeert te stromen. Het kletterende water vult haar oren en haar hoofd, zo heet dat ze haar huid niet meer kan voelen en zichzelf door de stoom niet meer kan zien en terwijl ze zichzelf stevig vasthoudt, laat ze toe dat er een paar tranen ontsnappen.

Hij vindt haar rillend onder de koude douche, de tranen slecht verstopt onder het stromende water. Ze stort zich in de handdoek die hij voor haar openhoudt. Hij vouwt de badstof over haar oren en verduistert de wereld met zijn borstkas. Langzaam kruipt het geluid van zijn kalme ademhaling haar hoofd in. Ze laat zich afdrogen en in bed leggen. Hij houdt haar hand net zo lang vast tot ze in slaap valt.

Zomerzon kruipt onder de gordijnen door. Ze draait zich op haar zij en kijkt naar haar vriend. Ondanks het zachte licht lijkt ieder detail van zijn gezicht extra scherp. Ze telt zijn wimpers, zijn moedervlekken en zijn stoppels. Zijn lippen zijn droog. Ze kruipt wat dichterbij en ziet kleine velletjes zitten. Ze wuiven mee met zijn ademhaling. Ze rijkt achter zich en tast met haar vingertoppen het landschap op haar nachtkastje af; boeken, babyfoon, oordoppen, haarelastiek, stapel doekjes, een verfrommelde tissue, een kleine pot vaseline. Zacht dept ze de dikke substantie op zijn lippen, vult iedere groef en strijkt elk velletje glad. In haar hoofd brengt ze haar verzameling tevoorschijn,

bergt het speelgoed op, legt de fotoalbums weer terug in de kast en schuift de koffer weer onder het bed. Ze klemt zich vast aan zijn arm, haar voorhoofd tegen zijn schouder. Op dit moment wil ze hier nooit meer weg.

DE SLAKKENKNIJPER VAN KORINTHE

TOM PITZALIS

Ik ben een slakkenknijper van Korinthe en ik ben vandaag al een paar uur slakken aan het knijpen in de werkplaats. Het knijpen van slakken is een lang, monotoon aftakelingsproces van de geest, en het enige positieve aan deze bezigheid is het geluid van het onder mijn vingers brekende harde membraan van de slak. Dat geluid is zó bevredigend, het doet mijn hele lichaam tintelen. Ten minste, dat deed het.

Het geluid wordt als de nieuwigheid eraf is iets heel anders. De oorspronkelijk zo fijn klinkende krak wordt na tien keer krakken het geluid van de pot olijven van je moeder die in honderdduizend stukken breekt als je deze door je onhandige vingers laat glijpen op straffe van een pak slaag. Na honderd keer krakken klinkt het als het geluid van de botten in de rechterarm van je door geestesziekte getergde oom, die door een grote hamer worden vermorzeld omdat het orakel geheel in lijn der cryptische verwachting de woorden 'botten breken' sprak toen hij vroeg hoe hij van zijn gekte af zou kunnen komen. Ze zou overigens ook 'potten breken' gezegd kunnen hebben, mijn oom is immers nog steeds rijk in gekte en een rechterarm armer. Na duizend slakken gekraakt te hebben klinkt het als je eerste vriendinnetje die nadat je samen in het bos voor

het eerst een speciaalknuffelsessie hebt gehouden door een hongerige beer wordt meegesleurd. ‘Krak,’ zei de slak, de pot, de arm, de tak en het vriendinnetje.

Men gebruikt overigens zo’n dertigduizend slakken voor een klein lapje purperen stof, dus deze karakteristieke krak kraakt gestaag door in mijn knetterende brein lang nadat ik mijn laatste krak van de dag heb gekraakt. Ik krak gestaag door als de opzichter roept dat het dertien minuten voor twaalf is en we aan de pauze mogen.

Pauze houd ik met mijn lotgenoten. Mijn ene lotgenoot is Markos, een man van middelbare leeftijd met een rossige baard en een kapsel dat schittert door afwezigheid. Hij is assistent regionaal manager en tevens hoofd van de logistieke acquisitie van fondsen en fauna. Dat is zijn officiële titel, maar eigenlijk is hij slakkenknijper. Mijn andere lotgenoot is Angelos, een andere man van middelbare leeftijd met een volle bos haar en een gezicht zo glad en haarloos als een dolfin. Beide tegengestelde kale stukken huid glimmen schitterend als het kaarslicht erop schijnt. Angelos is regionale managementassistent en tevens het logistieke hoofd van acquisitie van fauna en fondsen. Ook hij is slakkenknijper.

Ik heb helaas nog geen titel en ben dus slechts een slakkenknijper. Over een eventuele eigen titel heeft niemand me ooit wat verteld, maar het kan bijna niet anders dan dat ik deze bijna krijg. Ik ben immers al een tijdje slakkenknijper. Ik ben mijn Griekse salade aan het eten als Markos tegen me begint te praten:

‘Dus, wat vind jij nou van de belastinghervormin-

gen van de magistraat van Thebe?’

Ik wil antwoorden, maar heb mijn mond vol en dus praat Markos gretig verder:

‘Ik vind dat dit zo duidelijk een slecht verkapte poging is van de aristocratische priesterkaste om hun al – al zeg ik het zelf – buitengewoon buitensporige machtspositie verder uit te breiden. Wat moet er nou van alle werklui uit Siwa komen? Ik snap werkelijk niet dat dit ooit door iemand is goedgekeurd.’ zegt hij smakkend na een grote hap brood naar binnen gewerkt te hebben. ‘We zijn toch geen varkens, die machteloos in hun hokken wachten op de slacht. Belachelijk! Godverdomme, belachelijk!’

Markos slaat met zijn hand op tafel, hij heeft tranen in zijn ogen. Hij slaat zijn handen ineen en legt zijn hoofd snikkend in zijn ineengevouwen handen. Hij blijft wat een eeuwigheid lijkt stilzitten. Dan kijkt hij op en vraagt hij kalmpjes:

‘Wat jij?’

Ik moet even nadenken, iedereen heeft tegenwoordig wel een mening over de magistraat van Thebe en zijn omstreden belastingen. Maar deze belastingen gaan wel naar het tempelcomplex, en dit is waar het gros van de Siwaanse arbeiders werken, en dus hun geld verdienen. Dus dan komt het wel weer bij de mensen terecht lijkt me, dat is wel goed. Maar aan de andere kant is de magistraat wel een autocraat, die er op z’n zachtst gezegd geen zachte hand op nahoudt, sterker nog, hij regeert met harde hand, deze terreur-tirannieke antidemocratische autocraat. Dan schrik ik op, ik besef dat ik al een lange tijd niets heb

gezegd. Markos kijkt me aan alsof er niets aan de hand is en hij net pas is gestopt met praten, en net voordat ik wat wil zeggen roept Angelos met overslaande stem: 'daar ben ik het mee eens!' De opzichter roept dat het een minuut voor twaalf is en dus moeten we weer aan de slag.

Ik pak een slak uit een emmer en breek het lichaam doormidden. De paarse vloeistof die uit het gebroken lichaampje komt laat ik in een andere emmer sijpelen. Het lichaam gooi ik in een bak. Zo gaat mijn dag verder, zo gaan mijn dagen verder, en vervolgens mijn weken, maanden en jaren. Hoelang ik al slakkenknijper ben weet ik niet. Voor wie we deze slakken precies uitknijpen weet ik niet. Wie de purperen mantel gaat dragen weet ik niet. Ik besef eigenlijk nu pas dat ik niet zo veel weet.

Ik weet dat ik slakkenknijper ben, dat de slakkenknijperij in Korinthe is en dat Korinthe in Griekenland ligt. Meer weet ik niet.

Gek is dat eigenlijk, het zou zomaar kunnen dat ik hier al eeuwen slakken aan het knijpen ben. Ik weet niet anders dan dat ik dit doe en dat iedere dag vrijwel exact hetzelfde is. Ik word wakker en begin met mijn werk als de opzichter zegt dat ik moet beginnen. Ik neem pauze als ik pauze mag houden en ga weer aan de slag als dat me wordt bevolen. Ik ga zelfs alleen naar de wc als ik hiervoor toestemming krijg. Aan het einde van de dag stop ik, dan gaat de opzichter weg en blijven Markos, Angelos en ik achter. Langzaam bekruipt me een onwennig gevoel, dat ruw wordt onderdrukt als de opzichter me uit mijn gedachten rukt:

‘Werk door jij smerig onderkruipsel, je wordt hier niet betaald om een beetje te lanterfanten!’.

Verdwaasd kijk ik hem aan en vraag met oprechte verbazing: ‘word ik betaald?’

Hij bevestigt, noch ontkent mijn vraag door me hard in mijn gezicht te slaan. Markos en Angelos laten op geen enkele manier blijken dat ze door hebben wat er net is gebeurd en gaan rustig en precies door met slakkenknijpen. De opzichter loopt weer weg en ook ik ga weer verder, maar kan mijn vragen maar moeilijk loslaten.

Ik staar naar de bijna bloederige dieppaarse vloeistof in de emmer voor me; de kleurtransitie werkt hypnotiserend als je er te lang naar kijkt. ‘Maar ik heb ooit een leven gehad buiten deze ruimte toch?’, vraag ik mezelf zachtjes hardop af. Ik heb herinneringen aan mijn jeugd, hoe traumatisch ze dan ook mogen zijn – ik heb ze wél. Ze voelen in ieder geval echt. Ik weet alleen niet zo goed waar mijn herinneringen aan de buitenwereld stoppen, en mijn ervaringen in de werkplaats beginnen.

Ondertussen knijp ik braaf slakken in een ritmisch tempo terwijl ik de ogen van de opzichter in mijn nek voel branden. Ik weet niet meer zeker of er überhaupt een wereld buiten deze plek bestaat. Mijn wereld bestaat uit de werkplaats, in de werkplaats worden slakken geknepen en ik ben een slakkenknijper.

De hoeveelheid slakken neemt net zo hard af als de vloeistof toeneemt. Normaliter staan er meerdere volle emmers met slakken klaar om gestaag door te kunnen knijpen, maar deze keer staan deze er niet. Ik

weet wel beter dan vragen te stellen en ga dus verder met knijpen tot de emmer leeg is.

Wanneer de emmer leeg is kijk ik om me heen, Markos zit verdwaasd naar de lege emmer voor hem te kijken, Angelos vist een enkele slak van de bodem uit de bijna lege emmer tussen zijn benen. Dan komt de opzichter binnenlopen. Hij kijkt rustig om zich heen. Hij roept ons bijeen en vraagt ons om voor hem te gaan staan. 'Nou mannen,' zegt hij op een triomfantelijke toon, 'de slakken zijn geknepen, gefeliciteerd.' Terwijl wij sprakeloos staan te wachten geeft hij ons alle drie een handdruk, een doosje met daarin een gouden zonnewijzer en leidt ons naar buiten.

Als hij de deur opendoet komt er een overweldigende muur van licht het gebouw binnen. Het voelt alsof mijn ogen in brand staan en ik kan niets anders doen dan ze hard dichthouden. Ik hoor dat de deur hard achter me dicht wordt gedaan. Als mijn ogen gewend zijn zie ik dat ik op een plek ben die ik niet ken, het is geen Griekenland, en zeker geen Korinthe. Het lijkt op geen enkele andere plek waar ik ooit ben geweest. Ik voel de koude wind in mijn nek, en voel een kruipende eenzaamheid opkomen. Als ik geen slakkenknijper ben, wat ben ik dan?

DOORNROOSJE

ANNELEEN PRINCEN

Het was een hoogst ongewoon en luguber verzoek. Violet had de voorbije tien jaar inderdaad een reputatie opgebouwd, was zelfs een vedette in de taxidermiewereld te noemen. Als ze een schilder was, de Van Gogh van haar generatie. De ster van de opzetters, de primus van de reparateurs. Die kleuren, die naturel, ongeëvenaard. Uit het leven gegrepen zoals men zei.

Beroemde fotografen vroegen haar naar interessante accessoires voor allerlei shoots, filmdecors werden bekroond door haar kleurige en exotische bijdragen. Het was dan ook een uitstervend beroep. Niet velen wilden zoals zij knutselen met organen en lichaamsdelen van dieren in allerlei vormen en formaten.

Maar zelfs voor haar was dit verzoek verregaand. Ze zette wel huisdieren op, al werden haar prijzen steeds hoger, velen waren bereid een klein kapitaal neer te tellen om hun geliefde viervoeter vereeuwigd te zien. Helemaal zoals ie was, in zijn favoriete houding. Oscar bijvoorbeeld, met zijn tong uit zijn bek languit in de gang. Je moest hem alleen nu en dan afstoffen met een Swiffer. (Het was tussen haakjes soms misschien zelfs beter dan toen het dier nog leefde, zonder gehijg en gejack en uitwerpselen.) Het idea-

le huisdier. Stil en braaf, met een wakkere en eeuwig dankbare blik in zijn ogen. Die ogen waren haar specialiteit zeiden de mensen, die keken je echt aan. Ze had de gewoonte alle ogen te sorteren in oude verweerde letterbakken die ze vond op de rommelmarkt en dan op zoek te gaan naar precies dat paar dat perfect paste in de lege oogkassen.

Ze wist niet goed wat ze zou doen, had gezegd aan de telefoon dat ze er even over wilde nadenken en dat ze zou terugbellen met haar beslissing. De mensen in kwestie hadden wanhopig geklonken, licht hysterisch, de tranen nabij. Of ze hen kon helpen, ze was hun laatste hoop en de tijd drong.

Ze streek haar lange donkere haar uit haar ogen, bond het opnieuw vast met een fluoroze rekkertje en werkte verder in haar atelier. De ruimte was opengewerkt tot in de nok en helderwit geschilderd. Je kon de originele zware negentiende-eeuwse balken zien net boven de werktafel waar een twintigtal dieren stond in verschillende fasen van afwerking. Een kleine uil in lichtbruine tinten. Er zaten lange naalden in om de vleugels te laten verstijven in een open houding. Een witte Vlaamse reus met zwarte vlekken op zijn oren, gehurkt en klaar om te springen. Aan de muur hing een leeuwenkop die ze nooit zou verkopen, om het even welk bedrag op tafel werd gelegd. Ze was er erg trots op, kocht hem 6 maanden geleden voor een prikje in een klein antiekwinkeltje in een verborgen steegje in Antwerpen waar hij jaren stond te verstoffen. Ze had hem met liefde gerestaureerd, zijn huid bewerkt tot die glansde als weleer.

Geheel tegen de regels van de kunst zat zijn schedel er nog in. Die haalde ze eruit. Ze had een nieuwe bin-
nenstructuur gecreëerd en zorgvuldig met touw om-
wonden om de vorm te behouden en daarna drapeer-
de ze de huid opnieuw over zijn koninklijke hoofd. De
leeuw was terug. Zijn hals sterk en toch sierlijk, zijn
oren om te strelen zo zacht. Hij hing helemaal achter
in de winkel en toch werd iedereen als een magneet
naar hem toe getrokken om te bewonderen. Op haar
salontafel in de leefruimte legde ze de schedel. Die had
ze eerst zelfs met een hamer moeten bewerken om te-
rug schoon te krijgen. Geen idee welke prutser deze
leeuw had ontmoet.

Haar vaardige gehandschoende handen werkten
verder aan het opspelden van een grootoorvleermuis
die een klant bestelde om zijn bureau te versieren.
Haar ogen dwaalden gedachteloos over de diverse
dieren in haar winkel, de majestueuze koppen aan de
muur, de kanarievogels die aan onzichtbare nylon-
draadjes met punaises in het plafond geprikt zaten,
de grote tak in de hoek van de kamer waaronder een
opgezette kat speelde. Haar eigen gestreepte kater
had de gewoonte met de dode vriend mee te spelen, ze
moest hem steeds opnieuw zeggen de staart met rust
te laten en hem niet te besnuffelen. Stiekem was ze
ook wel fier, zelfs dieren geloofden dat zij de dood te
slim af was.

Hoe ze er toch mee begonnen was vroegen de men-
sen haar steevast. Hoe kwam een jong meisje er nu bij
elke dag de dood in haar huis te laten, levenloze li-
chaamsdelen in bepaalde houdingen te duwen en le-

vensechte taferelen te creëren met dode dieren? Wat bezielde haar?

Dan legde ze altijd uit dat het niet de dood was die haar fascineerde, maar net het leven. Dat haar beroep een eerbetoon was, aan al de pracht van de schepping. Zij probeerde te bewaren. De levendigheid, de energie, de vogelvlucht. Ze dacht dan terug aan het meisje dat ze was geweest. Een meisje dat niets liever deed dan alleen door straten en velden dwalen en kijken naar mensen en dieren. Een meisje dat hield van de afstand van anderen en liefst in eigen gedachten vertoefde. Een observator. Ze kwam enkel dichtbij als de ander definitief stil was. Dat voelde veiliger.

Op een prachtige zomerdag had ze het mooiste stuk van de vleugel van een Vlaamse gaai gevonden in het bos onder een struik. Wit over licht- en donkerblauw tot zwart. Het was de eerste schat van haar collectie geweest. Hoe was de vogel gestorven? Waarom lag alleen zijn vleugel onder de bladeren? Waar was de rest? Opgegeten? Ze had die dag aan niets anders kunnen denken. Ze nam de vleugel stiekem mee in haar jaszak en had hem in een fluwelen doos onder in haar kast gelegd. Ze wilde iets van zijn schoonheid dicht bij zich houden.

Haar moeder was niet blij geweest met haar nieuwe hobby, die stilaan uitgroeide tot een obsessie. Jaszakken scheurden bij de naden omdat het meisje schelpen, stenen, pluimpjes en botjes mee naar huis sleurde.

En dan was er nog die uitstap naar Parijs geweest. Met het gezin richting Hôtel des Invalides waar niet

de gouden koepel of het monumentale graf van Napoleon haar aandacht trok, maar eerst zijn dodenmasker en daarna en bovenal zijn opgezette paard Vizir. Napoleon kreeg het dier in 1802 van de Ottomaanse sultan cadeau en gaf het zijn brandmerk, een kroontje boven een N, nog steeds te zien op de grijze flank. Het dier stond nu in de vernieuwde vleugel van het Musée de l'Armée en maakte indruk na zijn restauratie van 16.000 euro. Een paard van twee eeuwen oud dat je diep in de ogen kijkt. Vizir galoppeerde door haar tienerdromen en zijn geschiedenis bepaalde mede haar toekomst.

Een echte studie in de taxidermie kon ze als student niet volgen, er bestonden immers geen goede opleidingen in België. Ze leerde in de praktijk, begon thuis te bricoleren, liep stages bij verschillende natuurhistorische musea in het buitenland en leerde zo stapje voor stapje alles over anatomie van kleine en grote dieren, de verschillende producten en de fases van het proces van prepareren. Ze werd met de dag handiger en ontdekte door haar experimenten wat werkte en misschien nog belangrijker, wat niet.

Later kocht ze met het spaargeld dat ze van haar grootvader erfde een atelier dat ze, net als haar dieren, met zorg en liefde restaureerde en kon ze in alle rust haar beroep uitoefenen. Het paste haar als een handschoen, sprak haar artistieke kant aan en bevredigde haar nood aan rust en eenzaamheid. In de bossen en velden rond haar stad maakte ze urenlang wandelingen in een wapperende donkerblauwe mantel met grote stevige zakken en ze kwam onver-

anderlijk thuis met kleine of grotere schatten. Ze ging er prat op dat ze enkel dieren gebruikte die een natuurlijke dood waren gestorven. Langzaam werd het meisje met de donkere haren en lichte ogen beroemd, mensen brachten haar vondsten en verhalen, journalisten gingen langs en ze verscheen met foto en naam en toenaam in alle belangrijke kranten van het land.

Maar deze vraag had ze nog nooit gekregen. Het ging er niet om dat het technisch niet haalbaar was. Met haar vaardigheden kon ze elk pasgestorven dier opnieuw tot leven wekken en elke verstofte en verouderde opgezette kop restaureren. Er waren andere bezorgdheden. Zou ze hiermee in de problemen kunnen komen? Het koppel had haar geheimhouding beloofd, wilde dat zelfs contractueel laten vastleggen.

Bovendien was ze taxidermiste en wist ze niets van balsemen. Het was een totaal andere techniek. Ze wilden het meisje in een glazen kist bewaren zoals ze nu was, niet als opgezette pop in huis. Dat was hen te morbide. Hun plan was een mausoleum bouwen in hun uitgestrekte villatuin. Tussen het verzorgen van de rozen een dagelijks bezoek te kunnen brengen aan hun zevenjarige dochter, smartelijk overleden na een kort maar hevig ziekbed. Kon Violet het er laten uitzien alsof ze zoals Rosalia Lombardo een eeuwige vredige slaap sliep? Het lievelingssprookje van hun dochter was Doornroosje geweest. Moet je om de liefde te bewaren het lichaam zo dicht mogelijk bij je houden vroeg Violet zich niet voor het eerst af.

UITWISBAARHEID

JANNEKE VERBAARSCHOT

Als je met je ogen de ruitenwissers volgt, kun je in een soort trance raken. Je ogen bewegen van links naar rechts en van rechts naar links. Het vaste ritme van de reuzemetronoom werkt hypnotiserend. De voorruit is de ondergrond van een schouwspel, waarin de wissers elkaar net niet te pakken krijgen. In hun continue strijd wissen zij alle tranen op hun pad. Alleen aan de buitenkant.

Ik staar naar de ruitenwissers van de Volvo. Ik ben misselijk van deze hele reis. Vakantie zou leuk moeten zijn, maar wij rijden op de snelweg naar de hel. 'Kijk, dat is vast een voorteken.' Mijn broer Jens wijst naar een bord met een circusclown. Ik lach besmuikt. Hij ziet er inderdaad luguber uit. 'Wat zagen jullie?!' vraagt mijn moeder met paniek in haar stem. 'Niets,' reageer ik bits. 'Of nou, we zagen drie duivels en die regen belooft niet veel goeds, mam. Ik denk ook een voorteken.' Nu lacht mijn broer. Mijn moeder staart met een angstige blik door de voorruit.

Een paar maanden geleden kwam ik thuis van school. De achterdeur stond open. Ik verwachtte mijn moeder te treffen, maar zag niemand. Wel hoorde ik boven gestommel. 'Mam?' Geen reactie. 'Ma-ham?' Maar een antwoord bleef uit. Met ingehouden adem

liep ik de trap op. De deur van mijn slaapkamer stond open en daar kwam het geluid vandaan. Schoorvoetend sloop ik naar de deuropening. Overal lagen spullen en tussen de puinhopen zat mijn moeder. Verschrikt draaide zij zich om met een eigenaardige blik in haar ogen. 'Ik ben op zoek naar jouw gouden hart,' stamelde ze. Wat bedoelde ze in godsnaam? 'Jij hebt een hart van goud, waar is het?' Ik keek naar het gouden hart, dat ik weleens als ketting droeg. Het hing aan een zwart koord aan het hoekje van mijn spiegel. Mijn moeder volgde mijn blik, stond op en griste het weg. In haar eigen wereld liep zij, het hart omklemmend, de kamer uit. Indiana Jones en het gouden hart. Het was raar. Het werd nog vreemder.

De afstandelijkheid of meer nog het totale negeren van mijn bestaan was me op zich niet vreemd. Mijn moeder kende geen warmte en geborgenheid. Zij leek nooit in dezelfde wereld te leven. Vaak vertelde ik verhalen over school en over het spelen in de bossen, maar het leek alsof zij me niet hoorde. 'Waarom luister je nooit?' riep ik dan boos. 'Ik luister wel! Ik heb alles gehoord wat je net zei.' Daarna herhaalde zij letterlijk al het gezegde, maar de ziel was uit de woorden. Lege hulzen van geluid.

De afstandelijkheid had niets te maken met verdriet of stress. Ze was er ook als de setting positief was op een bepaalde manier. Ik wist dat mijn ouders de afgelopen avond seks hadden gehad als mijn moeder kinderlijk zingend met een glimlach om haar mond door het huis huppelde. 'Ik ben gewoon heel vrolijk,' zei ze ongevraagd en ze was dan nog minder

aanspreekbaar dan normaal.

Mijn moeder werkte niet. Ze was huisvrouw. Eigenlijk was ze meer een huisvrouw. Wat ze precies deed met de tijd die ze had, wist ik niet, maar schoonmaken was niet een van de dingen. Haren, stof en volle asbakken vormden het toneel. Ook lagen overal groene balletjes. Die draaide zij de hele dag door tussen haar vingers. Ze plukte een stukje witbrood uit een snee en draaide het zachte brood dan net zo lang tussen haar duim, wijsvinger en middelvinger tot er een balletje ontstond dat langzaam mosgroen werd. Als het hard werd liet ze het ergens in huis achter. Een soort mestballetje zonder nageslacht. Overal lagen de balletjes.

Ik was gewend aan emotieloosheid en viezigheid, zoals je aan alles gewend kunt raken. Ook vreemd wordt na verloop van tijd gewoon. Maar hoe gewoon vreemd ook was, na die ene dag dat mijn hart van goud gestolen werd, ontwikkelde het vreemde zich tot een nieuw niveau. In de dagen en weken die volgden, zocht mijn moeder iedere dag bij het winkelcentrum naar haar fiets die thuis stond. Ze beweerde zwanger te zijn van een zoontje Faber en ving iedere dag haar urine op in een leeg HAK-potje om het te laten testen bij de huisarts. Ook werd ze heimelijk verliefd op buurman Kees. Alle mensen met rode haren waren duivels en ze zag overal voortekens van onheil. Vaak hoorde ze dingen die anderen niet hoorden. Ik hoorde alleen haar, maar kon het niet meer opbrengen om te luis-teren. Op een zekere dag moest de deur van het huis op slot, omdat mijn moeder een gevaar voor zichzelf werd. Ze werd niet opgenomen, want dat wilde ze niet:

‘Ik ben niet gek! Ik ben paranormaal!’

Mijn vader vluchtte in die tijd steeds vaker. ‘Ik moet vandaag weer een onregelmatige dienst draaien, laat mama niet naar buiten hè?’ Daar zaten wij dan, ik en mijn broer, alleen thuis met de gevangene zonder gebruiksaanwijzing. Op een middag in het weekend hoorde ik mijn vader in gesprek aan de telefoon. Hij sprak liefkozend en complimenteaus: ‘Jij bent zo anders... Ik zou willen dat ik bij jou was.’ Fluisterend, maar net hard genoeg om door te dringen tot in mijn hart. Het bevroor toen ik besepte wat er gebeurde. Mijn vader verklaarde de liefde aan een vrouw die niet mijn moeder was. Hij verliet zijn gezin. Hij woonde in hetzelfde huis, maar mentaal liet hij ons alleen in deze puinhopen achter.

De zomervakantie naderde en de huisarts bedacht dat het voor iedereen goed zou zijn om in een andere omgeving te zijn. Een frisse start. Vandaag zitten we daar dan; fris te starten in de doorrookte, oude Volvo. De regen komt met bakken uit de hemel. We zwijgen vooral veel en iedereen is in zijn eigen wereld. Mijn moeder doorbreekt de stilte: ‘We kunnen zo niet tanken hoor, Hans. Als we dat doen ontploft het tankstation. Ik had net een visioen.’ Mijn vader loopt rood aan: ‘We hebben godverdomme geen keuze hè, gestoord wijf. We moeten tanken, anders hebben we pas echt een probleem.’ Mijn moeder krijst en huilt: ‘De wereld zal vergaan! Ik voel het!’ Ze is zo overtuigd van het Armageddon, dat ik bijna begin te twijfelen of er een kern van waarheid in haar voorspelling zit. Mijn vader stopt op de parkeerplaats een paar kilometer

voor de afslag naar het tankstation in de hoop de rust te laten wederkeren. De blinde paniek blijft echter. Zo ook de woede van mijn vader. Jens zegt zuchtend: 'Ik weet niet wat het plan is, maar ik ga schijten.' Hij loopt richting het openbare Franse toiletgebouwtje.

Als ik naar buiten kijk, staan de bomen stil. De ruitenwissers razen door. In mijn ooghoek zie ik een zwarte schim. Een kraai vliegt voorbij, landt op een tak en blijft me aankijken. Onopvallend open ik mijn portier en stap uit. Ik loop richting de kraai en als hij zijn vlucht vervolgt, ren ik mee, over de doordrenkte, gele weide. Ik versnel mijn pas en vergroot de afstand tot de auto en de rest van de wereld. De kraai landt bij soortgenoten naast een witte hoop aan de rand van het bos. Als ik dichterbij kom, zie ik wat het is. Er ligt een lam en het ademt moeizaam. Het kijkt angstig als het mij ziet, maar heeft niet de kracht om te vluchten. Ik kniel en zie de gapende wond in de nek van het kleine schaap. Waarom ligt het beestje hier zielsalleen te lijden? Ik leg mijn arm om het dier en laat mijn hoofd rusten op de buik. De laatste adem; het hartje stopt. De kraaien voelen direct dat de ziel uit het beest is verdwenen en huppen dichterbij. Als je sterft, vergaat alleen je eigen wereld. Om je heen gaat alles gewoon door.

Voorzichtig raak ik met mijn linkerhand de vacht aan en beweeg richting de wond. Het verse bloed voelt warm aan mijn vingers. Ik wrijf het over mijn lippen en trek een streep over mijn wangen. Ik weet niet precies waarom. De purperen lucht oogt dreigend en maakt alles om me heen nietig. Ik voel de regendrup-

pels in mijn gezicht. Als ik weer naar de grond kijk, zie ik een kei liggen. Hij past precies in mijn handpalm. Met de steen in mijn hand, rode lippen en strijdersstrepen op mijn wangen sta ik op en loop terug richting de parkeerplaats. Vandaag ben ik vanbinnen gestorven, maar mijn wereld zal niet vergaan.

De autosleutel zit in het contact, maar de motor is uit. Het is doodstil; alleen de herhalende beweging van de wissers is te horen. Van links naar rechts, van rechts naar links. Het is nu lastiger om in een trance te raken. De wissers zijn immers bijna niet meer zichtbaar door de voorruit. De buitenzijde is smetteloos, maar hier aan de binnenkant kleeft plakkerig verdriet en druipt donkerrood verderf. Niet alles is uitwisbaar.

VERZET

RUDIE VERBUNT

Ik ging naar Antwerpen om op een bureau te poepen. Het was de Dag van de Arbeid, maandag één mei, een perfecte dag voor zo'n daad van formaat. Of tenminste, dat hoopte ik dan. Want eerlijk gezegd was ik behoorlijk zenuwachtig.

Mijn verhaal voor *De Grote Lowlands Schrijfwedstrijd* zou met deze zinnen beginnen. Waarom? Simpel. Ik wilde dit keer iets maken wat niet gekunsteld was, geen perfect vakschoolproza met degelijk ontworpen personages die 'in een intiem vignet het ware leven vastlegden', of wat ze dan ook mochten schrijven in die juryrapporten van zo'n wedstrijd. Niet nóg eens, net zoals in 2018, de mondhoeken likken van figuren die strooiden met woorden als 'meesterwerk' en 'talent'.

Nee, niks van dat alles.

Ik wilde mijn middelvinger opsteken en gillen als een gek, het liefst met zo'n klontje schuim in een of twee mondhoeken. De Waarheid van een waanzinnige verkondigen. Poepen op een bureau.

Literatuur. Voor minder deed ik het niet.

Maar ja.

Ook ik heb schoolgegaan. Er ontstond vanzelf een verteller die dingen verbloemde, die uitblonk in het

groteske en scabreuze, en zo kwam het uiteindelijk dat ik bijna, bijna niet meer ging die ene mei. Dat zou zonde zijn, want ik had er goed over nagedacht. Over het metaforische, vraag je? Zeker. Poepen op het bureau van mijn ex-baas bij het literairecursuskantoor-tje waar ik ooit ontslagen werd, was een prachtige daad van overdracht – een nieuwe lente, een nieuw geluid – maar nee, ik had ook goed over het zeer praktische nagedacht. Ik bedoel, voor mij was het de eerste keer dat ik open en bloot ergens hurkend poepte en ik ken mezelf. Eerste keren vind ik spannend en zoiets komt mijn ontlasting niet ten goede.

Het moest een mooie drol worden, geen vlek diar-reedrab. Dat oogde junkieachtig en dat was niet het effect dat ik wilde bereiken. Ik had een stevige teken-filmdrol nodig, een hoopje met een hoog puntje, stralend op die zwarte plastic placemat, net voor het toetsenbord van mijn ex-baas. En echt, ik had zo graag gewild dat ze een oude witte man en geen vrouw was, dat het niet als misogynie daad geïnterpreteerd kon worden, want zo was het echt, echt niet bedoeld: mijn bazen zijn altijd vrouwen geweest, en nog nooit had ik de aandrang gevoeld om op iemands bureau te poepen. Nog nooit, zeg ik je, en je moet me maar op mijn woord geloven.

Maar goed, dit gaat niet over haar.

Waar waren we?

Bij de praktische bezwaren.

Voor de stevigheid had ik drie verschillende soorten vezelpoeder genomen. Psyllium, acacia en guarboon. De man van de reformwinkel raadde me deze

combinatie aan toen ik in grote lijnen mijn behoeften omschreef. Eerlijk toegegeven, het was niet goedkoop en de potten waren groot, maar ik troostte me met de gedachte dat ik de poeders ook na mijn daad kon gebruiken: mijn stoelgang was immers niet altijd je-van-het, ik werd niet alleen maar zenuwachtig van eerste keren.

Natuurlijk had ik de poeders van tevoren uitgetest. Ze werkten prima. Mijn drollen hadden de juiste kleur en textuur om op een bureau te belanden. En mocht het dan toch niet lukken, dan had ik er in ieder geval alles aan gedaan. Een plan hoeft niet per se altijd voor de volle honderd procent perfect te zijn. Soms moet je roeien met de riemen die je hebt.

Toch was dit niet mijn voornaamste zorg. Het zit namelijk zo: ik poep bijna nooit zonder daar ook bij te plassen. Daar heb ik weinig controle over. Zelfs als ik heel erg mijn best doe, komt er in negenennegentig van de honderd gevallen toch een klein beetje urine bij kijken. Noem me een perfectionist, maar een drol op een bureau is toch echt iets anders dan een drol met een plas urine erbij.

Dat vraagstuk zorgde ervoor dat ik er bijna de brui aan gaf – ik wilde eerst voor die zin het bijltje erbij neergooien gebruiken, omdat ik ergens op internet las dat het spreekwoord zo lekker aan arbeid gekoppeld is, maar de brui heeft dan weer met rommel en drek te maken, dus ja – keuzes. En ik weet het ook wel, eigenlijk zou ik zo'n toelichting als los feitje ergens in het verhaal moeten presenteren, zoals al die talenten dat in hun prijswinnend proza en poëzie proppen, maar

goed, we gaan niet voor de winst dit keer. De middelvinger. Schuimklont in de mondhoek.

Gelukkig ben ik een slimme jongen. Als ik van tevoren een plas doe, dan scheelt dat al de helft, en bovendien zag ik eens in een tekenfilm een kind dat vanwege slechte seksuele voorlichting altijd een condoom droeg. Hij plaste hem vol en gooide hem richting een vuilnisbak. Een waterdichte oplossing.

Goed. Waar waren we gebleven? Ik ging naar Antwerpen om op een bureau te poepen. Het was al licht, toen in de vroege morgen van de eerste mei in die stad, bij het vervallen kantoorpand aan de Waalkade, de held van deze geschiedenis, ik dus, de sleutel in het slot stak. Ik had slecht geslapen, maar eerlijk gezegd had ik niet anders verwacht: denkend aan de drol kon ik niet slapen, en niet slapend dacht ik aan de drol. Ja, en aan dat ontslag, natuurlijk, aan de tiran die mijn ex-baas was, maar daar hebben we het niet over.

Dit verhaal gaat niet over haar.

Het was stil. Eén mei. Er was niemand. Flink zijn, dacht ik. Even flink zijn. Nu doorpakken. Condoom omdoen, de wenteltrap naar boven nemen, het condoom nog eens controleren, het bureau op stappen, en gaan met die banaan. Een mens werkt, vrijt, slaapt, eet – en overal op aarde wordt inmiddels alchemie bedreven.

Zo geschiedde. Ik volgde de kerstverlichting aan de trapeuning naar boven en liep naar de juiste werkplek. Even twijfelde ik of ik de familiefoto's plat moest leggen, want die twee blonde kinderen hadden hier niks mee te maken, maar dat was een irrationele ge-

dachte. Die kinderen waren hier niet. Ze zagen niets.

Terwijl ik boven het bureau hurkte, mompelde ik: 'Ik tel tot drie, één-twee-drie, en dan gaat het gebeuren.' En ziedaar: het gebeurde. Ik perste de drab via mijn endeldarm door mijn anus naar buiten, alsof ik een softijsmachine was die een perfecte puntige warme bruine toef creëerde.

Ik bekeek het resultaat, dacht zes keer godverdomme en één keer ziezoo, haalde het hondenpoepzakje uit mijn jaszak en schepte de drol op. De textuur was inderdaad precies zoals ik hem gewild had. Er bleef slechts een vlek condens achter, maar ook die verdween al snel, alsof er hier nooit iets gebeurd was. Maar dat deed er niet toe. Ik wist het. Ik had het gezien.

En dat was voldoende.

PREFRONTAAL

SARAH VAN VLIET

Er is iets gebeurd met haar prefrontale cortex. Zo heeft Milou het aan haar echtgenoot uitgelegd. En zo vertelt hij het aan iedereen: aan de groenteman die schrikt van haar braakgeluiden, aan de voorbijgangers die ze toeschreeuwt, aan de kennissen die bellen om te informeren hoe het nou gaat. 'Milou kan er niets aan doen,' zegt hij op gedempte toon, 'er is iets gebeurd met haar prefrontale cortex. Ze moet als het ware opnieuw leren lopen.'

Vanavond komt er voor het eerst weer iemand eten: Lina. Zonder haar man Douwe, want die is dood, maar met hun hondje Kik. Ze heeft min of meer zichzelf uitgenodigd. Als ze arriveert, komt het hondje als eerste binnen en kwispelt zich een weg naar Milou.

'Waar is je dode baasje dan?' Milou aait Kik. 'Mis je je baasje, Kik?'

Lina kan duidelijk niet veel hebben.

'Als ik je te veel word, kun je jezelf in de wc opsluiten,' zegt Milou. En tegen Kik: 'Je baasje vergeet helemaal haar jas uit te doen.'

'Ze kan er niets aan doen!' Hugo verschijnt met rode wangen in de hal.

'Had jij nou maar de deur opengedaan, Huug,' zegt Milou. 'Nu is ze beledigd.'

‘Ik ben niet beledigd!’

‘Zullen we meteen plaatsnemen?’ Hugo gaat hen voor naar de woonkamer, waar de asperges al op de bordjes liggen.

Ze gaan zitten.

‘Ik wil helemaal niks,’ roept Milou, ‘hooguit een dessert.’

Gedoe met karaffen en wijn en water en bon appétit. Ze laat het allemaal aan zich voorbijgaan. Geen trek.

Toen haar hersenen hun eigen gang begonnen te gaan, stelde Hugo voor om met Milou mee te gaan naar de neuroloog. Dat vond ze niet nodig. Hij begreep haar uitleg niet helemaal maar hij had er wel begrip voor. Sindsdien is hij de hoffelijkste man die je je kunt wensen. Dat die hoffelijkheid zich uitstrekt naar de gasten, is eigenlijk niet de bedoeling.

Milou staart naar het Perzisch tapijt. Dat kleed is het enige ding dat nog uit haar ouderlijk huis komt. Als haar vader haar overhoorde, plaatste ze de woordjes en jaartallen in het patroon. Tijdens toetsen deed ze haar ogen dicht en las de tafels en vertalingen zo van het tapijt af.

Ogen dicht. Ze reageert niet op pogingen tot contact; ze wil even bij haar vader blijven. Haar vader met zijn brave koffertje en zijn foutloze werk dat nooit iets opleverde. Haar moeder die net zo lang het vuil wegpoetste tot ze eczeem kreeg, waarop haar vader na zijn werk dan maar zelf de oppervlaktes te lijf ging.

Milou laat haar hoofd in haar handen zakken. Die braafheid van haar ouders. Nooit een klacht inge-

diend, nooit een steen door iemands ruit gegoooid, nooit een bord op iemands hoofd kapotgeslagen. De tranen druppelen door haar handen heen het bord met asperges op.

‘Milou, wat is er?’

Nu loopt er ook snot door haar vingers. Laat ze maar walgen, de echtgenoot en de weduwe, laat ze elkaar maar weer gaan troosten als ze dat zo nodig willen.

Hugo staat op, knielt en slaat een arm om haar heen. ‘Moet je zo huilen, lieverd?’

‘Mijn ouders!’ Ze ontbloot haar natte gezicht en brult. Ze slaat zichzelf met beide handen op de borst; zij hoeft zich niet in te houden, want er is iets gebeurd met haar prefrontale cortex.

Zo. Het schreeuwen heeft haar gekalmeerd, haar ietsje minder vijandig gemaakt jegens Lina. Niet dat ze ineens beleefd gaat doen. Vergeet het maar.

Hugo dept haar wangen met zijn servet. Hij staat op, kust haar hoofd en kondigt de ovenschotel aan. Heen en weer naar de keuken, normaal doet zij dit, normaal is zij het die met samengeknepen billen loopt te redderen.

Nu zit die stomme Lina als een verlamd prooidier alleen tegenover haar gestoorde vriendin.

Milou snuit haar neus in het servet. ‘Ik moet als het ware opnieuw leren lopen.’

‘Dat begrijp ik volkomen.’

‘Dat begrijp je helemaal niet.’ Milou staat op, buigt over de tafel en drukt twee snotterige vingers tegen Lina’s linkerwangbeen. ‘Kijk, hier schoot een ijzeren

staaf dwars door het hoofd van Phineas Gage. Hij was een negentiende-eeuwse spoorwegarbeider en hij gebruikte die staaf om explosieven aan te stampen, en toen joeg een vonk dat ding dwars door zijn hersenpan: bij het jukbeen erin en zó ...' ze wandelt met haar vingers over Lina's knipperende ooglid, 'door het voorhoofd eruit.'

Ze gaat weer zitten. 'Hij overleefde het. Een wonder. Maar door de schade aan zijn prefrontale kwabben veranderde hij in een agressieve hoerenloper. Alle remmen gingen los en daar kon hij niks aan doen.'

Milou haalt een vinger over de aspergesaus en strekt die uit naar de hond, die meteen komt aanrennen.

'Kik mag niet gevoerd worden!' Lina die assertief probeert te doen.

Hugo komt binnen om drie saladeschaaltjes te serveren en vertrekt weer.

'Wat moet het moeilijk zijn voor jou.' Die tirannieke glimlach van Lina moet eraf getimmerd. Wat heeft haar man ooit in deze vogelvrouw gezien?

'Het is vooral moeilijk voor anderen. Voor Hugo bijvoorbeeld.'

De groentetaart wordt binnengedragen.

'Huug!' zegt Milou. 'We hadden het er net over of het wel zo'n goed idee was om Lina uit te nodigen.'

Onzichtbare handen duwen zijn mondhoeken omhoog. Als een chirurg snijdt hij de taart aan. Drie perfecte punten.

Hap, hap, hap.

Je staat uren in de keuken en in een paar minuten is

het weg. Maakt hij dat ook een keer mee.

‘Zeg, Lina, jij hebt mijn man destijds toch ontmoagd?’

‘Milou!’

Misschien is het vals om dat te vragen aan een weduwe die net de laatste restjes rucola in haar snavel duwt.

‘Dat is een eeuwigheid geleden,’ antwoordt Lina als ze is uitgehoest.

Milou kijkt naar Hugo en zijn hamsterwangen die haar tegenstonden toen ze hem voor het eerst ontmoette. Walging wordt ontroering wordt begeerte wordt bezitsdrang wordt vertedering. En daar eindigt ze dan mee, die hardnekkige vertedering.

‘Ik word moe van jullie,’ zegt Milou.

‘Ze is niet moe van ons,’ zegt Hugo, ‘ze is overprikkeld. Toch, Milou?’

‘Ik ga Kik uitlaten.’

De hond springt op.

‘Sorry. Kik mag niet met anderen mee.’ Weer die zalvende glimlach. ‘Anders ga je even naar de wc voor een time-out?’

‘Ga zelf naar de plee!’ Wat denkt die kraai wel. In háár huis. Milou pakt een korstje groententaart en laat haar hand zakken. Hapje voor Kik. Dan staat ze op. ‘Ik ga het dessert halen.’

De hond trippelt mee naar de keuken.

Vanmiddag vroeg Hugo naar het dessert. Hij wierp een blik op het smetteloze aanrecht, dacht natuurlijk: ze is het vergeten, vanwege haar hersenen.

‘Dat staat klaar.’ Ze had de blanc-manger bij de

delicatessenwinkel aan de Kleverparkweg opgehaald. Omdat ze het vertikt om het nog zelf te maken. En nu ligt het als een opstijvende plak hersenweefsel in de ijskast.

Wat zullen ze opgelucht zijn dat ze even van haar af zijn, Hugo en Lina. Wie weet maken ze gebruik van de gelegenheid om hun antieke affaire te herstarten. Snel terug. Ze pakt het dessert uit de ijskast, haalt het delicatessenplasticje eraf en schept de lillende massa op haar mooiste schaal.

‘Mijn beroemde blanc-manger.’ Ze zet de schaal op tafel en gaat zitten.

Hugo verdeelt het dessert over drie bordjes.

‘Die Phineas Gage over wie je het had...’ Vogelvrouw kijkt haar aan. ‘Zijn gedragsproblemen schijnen dus zwaar overdreven te zijn.’

‘Dat heb je zeker net opgezocht.’

‘Inderdaad.’ Lina wordt rood. Dan richt ze zich tot Hugo: ‘Het is een beetje als in dat liedje van Annie M.G. Schmidt. Hendrik Háán uit Koog aan de Zaan ...’

Waarom begint ze te zingen?

En hij zingt godverdomme mee! ‘... heeft de kraan open laten staan.’

‘Stop met zingen!’

Stilte. Alsof ze er een stekker heeft uitgetrokken.

‘Ik ben Milou,’ zegt ze. ‘Geen Hendrik Haan. En ook geen negentiende-eeuwse spoorwegarbeider.’

‘Natuurlijk niet, lieverd.’

Lina denkt zeker dat ze dit huwelijk kan saboteren. Mooi niet. Met Milou gaat het steeds beter, zeker als dat mens straks is opgekrast. Haar man heeft zich

binnenstebuiten gekeerd op een manier die ze niet voor mogelijk had gehouden en nu laat ze hem niet meer gaan.

‘Dat verhaal over Phineas Gage,’ zegt Hugo, ‘doet me denken aan *The Great Eskimo Vocabulary Hoax*.’

‘Eskimo mag je niet zeggen.’ Milou weet wat hij bedoelt.

‘Dat klopt, maar zo luidt de titel van het boek,’ zegt Hugo. ‘Het idee is dat de Inuit vierhonderd woorden voor sneeuw hebben...’

‘... en dat is niet zo,’ zegt Milou. Dit is een van zijn stokpaardjes.

‘Inuit-talen hebben gewoon een polysynthetische structuur ...’

‘... waardoor je eindeloos woorden aan elkaar kunt verbinden.’

‘Dat zijn dan natuurlijk geen echt nieuwe woorden,’ zegt Hugo. ‘Maar zo’n mythe over honderden woorden voor sneeuw blijft onuitroeibaar.’

Milou knikt.

Lina knikt ook. Al begrijpt zij er natuurlijk niks van.

Hugo brengt een desserthap naar zijn mond. ‘Heerlijk!’

Strikt genomen heeft Milou nooit gelogen. Er is inderdaad iets gebeurd in haar hersenen, er gebeurt voortdurend van alles in de hersenen. En wat dat is, bepaalt ze zelf.

DE OMSTANDIGHEDEN

ANNE MARIJN VOORHORST

Sinds de wereld in elkaar is gestort, ben je van mensen beginnen te houden. De wereld was voorheen een vrij ruim begrip, maar de laatste jaren hebben we er wel redelijk hetzelfde besef van: een opeenhoping van massa die uitspuwt en opslokt wat haar belieft. Een zompig, veranderlijk geheel bestaand uit een aanrijging van plateaus waarop we allen nomadisch proberen te leven. Overspringend van het ene klimaat naar de andere, de ene set van regels inwisselend voor de volgende. Individualistischer en tegelijkertijd meer op elkaar aangewezen dan ooit.

In deze omstandigheden van opgedroogde havens, drassige grasvelden met speeltoestellen, onbeheerde openluchtmusea en heringerichte buurt- en badhuizen kwam je liefde voor de mensen als een toevallige bijkomstigheid. Je was er niet naar op zoek. Maar je ogen begonnen zich als vanzelf te sperren voor mensen, overal: een mens leunend in wat ooit een bushokje was. Een mens onder een brug die zichzelf voor storm beschutte door stukken golfplaat om haar heen te barricaderen. Een mens dat je op een knerpend pad langs een kanaal in het donker tegen het lijf liep terwijl er schepen, of wat daarvoor doorging, hun grootlicht rondtolden.

Mensen en hun potentie – zo lang had je er niet ten volle van genoten. Hoe wangen kunnen opbollen of indeuken, uitrekken als vleugels, rimpelen als tot in den treure hergebruikte plastic tassen. En stemgeluiden – de variaties in diepte, trillingen en vervoering die erin verstopt liggen. Ledematen die ritmisch om je heen kunnen dansen, of die klanken kunnen voortbrengen door ze tegen elkaar aan te bewegen. Je had jezelf veel ontzegd voor te lange tijd. Hoewel het natuurlijk de vraag is of jij jezelf, wij elkaar, of de wereld – zoals we die hadden gemaakt – ons deze dingen had geweigerd.

Dit is niet te zeggen dat de levenskwaliteit sindsdien is toegenomen. Enkel met instructies van elkaar kunnen we veilige zones bereiken, en degene van wie je bent gaan houden kan slechts zelden mee. Er zijn omstandigheden die je beletten doorgang te krijgen. Het landschap verandert van gedaante, continu. Soms maakt ze geluid, soms klapt er iets, pijlsnel, grijpt ze iets beet. Constante voeding is minder vanzelfsprekend, je bent genoodzaakt je vreemd, oftewel praktisch, te kleden. Etc., etc., etc. Je hebt moeten wennen en mist je kat. Maar de mensen die ervoor in de plaats kwamen maken veel goed.

Hoewel je tot nu toe meerdere noemenswaardige ontmoetingen hebt doorgemaakt, kan met name die met Mariam niet onbesproken blijven. Het is alweer even geleden, maar je weet het nog goed. Ze tikte je op je schouder, kort nadat je je nieuwe slaapplek had bereikt. Een tochtig viaduct waar niet langer auto's overheen raasden.

‘Hé,’ zei ze, waarop je je omdraaide, een gaap onderdrukte en ‘hey’ terug mompelde. Je nam haar in je op. Een brede lach, een kop kleiner dan jij, warrig haar, een zonnebril op haar hoofd. Ze droeg een broek met veel zakken – handig. Een dik vest met daaronder een shirt dat haar buik ontblootte. Je zag schaduwwijlen die sterke spieren deden vermoeden en je kon niet anders dan dichtbij haar blijven staan.

Ze bleek haar slaapzak kwijt te zijn – levensgevaarlijk in deze omstandigheden – maar het was een goede gelegenheid om jullie aan elkaar op te warmen. Al liggend bekeken jullie een zwerm spreeuwen, en toen deze boven het viaduct verdween, begonnen jullie te zoenen. Zacht, speels, nat. Neus, lippen, voorhoofd. Je veerde ervan op en kon de slaap niet vatten. Bekeek in plaats daarvan haar slapende, gladde gezicht tot alles donker werd.

Hierna duurde het lang voor je haar weer zag. Haar geur had zich direct in je genesteld en bij iedere tocht, iedere verplaatsing door het grillige landschap, hoopte je haar weer tegen te komen. Zo goed als mogelijk probeerde je te focussen op anderen die zich voordeden: een persoon die op een avond aanbood je te masseren. Een vrouw die, in één nacht, hopeloos verliefd op je werd en met moeite afscheid van je nam. Een man die goed kon koken met wat er voorhanden was en je in slaap wiegde waardoor de kwaliteit van je nachtrust tijdelijk aanzienlijk verbeterde. En toen kwam Mariam weer op je pad.

Het was alsof je haar van een afstand kon ruiken en daardoor zeker wist dat zij het was. Je had al een paar

uur flink gemarcheerd door dit uitgestorven bos. De sparrentakken ruisten in de wind en hier en daar was een zeearend te horen.

Deze keer was jij het die haar besloep, vanachteren. Ze was bezig een grondzeil uit te spreiden op de vochtige grond – een mengeling van fijne takjes en bruine naalden. Je ging vlak achter haar staan en vouwde je om haar rug heen. Je wang legde je bovenop haar hoofd.

‘Hey...’ zei je, en je voelde dat ze warm werd. In één beweging lieten jullie je op het grondzeil zakken en je zoende haar weer. Drukte je neus in haar hals, waarop je eigen warme lucht terugkaatste in je mond. Haar ademhaling versnelde zich toen je je lippen over haar borst streek – ze had de weg vrijgemaakt door haar shirt omhoog te trekken – en je hoorde gehijg tegen de tijd dat je haar navel had bereikt en dichterbij haar onderste lippen kwam. Je zette je tong in de huidplooiën en ging deze achterna met je vingers. Je zocht haar ogen en ze keek terug, met weidse blik, terwijl ze haar mond ritmisch opende en sloot en vertraagde. Onuitgesproken o’s en a’s maakte. De vulvalippen uitgespreid als de vinnen van een rog. Je aaide en aaide met zoveel toewijding dat je je hoofd uit automatisme tegen haar borst drukte en kopjes begon te geven. Haar uitroep – waarbij ze met een vuist op het zeil sloeg – verdween in de naaldbomen boven jullie.

Na er dekens bijgesleurd te hebben, legde je je hoofd te rusten op haar ribben.

‘Ik denk niet dat ik heel oud word, hier,’ zei ze vervolgens, en je schrok, maar voor je iets kon terugzeg-

gen was ze in slaap gevallen.

In de ochtend knipte je haar haren bij. Er ontstond een rituele cirkel rond haar lichaam. Ze vroeg: 'Heb jij afscheid kunnen nemen van iemand?' doelend op de mensen in de wereld voor de omstandigheden alles overnamen. Je antwoordde van niet, en besepte dat je haar hierna nooit meer zou zien.

Je leek gelijk te hebben – sindsdien heb je Mariam niet meer gesignaleerd. In de periode erna deed alles pijn: gewrichten, organen, de meeste woorden. Het sneed en knelde om niet te weten waar ze was, om haar lach niet te horen en haar koude neus niet meer te voelen op je borstbeen. Zolang de omstandigheden het toelieten bleef je rondhangen bij een voormalige autosloperij. Kijkend naar wrakken om het leed te verzachten. Een stapel dashboardkasten waar de draden uit hingen, rijen kabels, pedalen, bekleding, motorkappen in vies rood en donkergroen lak, dof... Je gooide met koplampen, trapte tegen leeggelopen airbags. Waarom dit gedweep, deze fucking pijn, na slechts twee ontmoetingen? Met al je poriën wijdopen had je je op haar gestort en nu moest je vervellen.

Niet lang daarna kwam je in een trio terecht, die best gemakkelijk was. De man voerde je verse groenten, nadat hij eindeloos je tenen had gelikt. Het was niet onprettig. De vrouw vingende je en streek over je tepels. Ook trof je iemand die prachtige ogen had, en met wie je geanimeerde gesprekken voerde. Je was niet onaangenaam verrast toen hen op een zeker moment hun hand op je knie legde, voorover leunde en je

kuste. Jullie lazen elkaar voor uit reisgidsen die vergane tijden, oorden en concepten beschreven: *'The observation deck on the top floor offers spectacular views of the city and renovations have added cafes, a 21st floor skate park and exhibitions. There's also a trendy \$4000 per night loft bookable on www.luxury-lodges.com.'* Je voelde zelfs iets bij hun stem. Toch kon je hun makkelijker achter je laten dan Mariam, toen je opnieuw vóórt moest maken, verder moest trekken.

Vandaag stap je zo snel mogelijk door. Het waait hard en je voelt je stram van structuur en discipline. Je hebt al te lang niet meer gefeest, alle omstandigheden uit je gebeukt, maar het staat eindelijk te gebeuren – je hebt het van horen zeggen.

Je gaat nog wat verlaten woontorens langs, een lege bouwmarkt aan je linkerhand... Dóór, je rent bijna, zo energiek heb je je in tijden niet gevoeld. Er was iets met een hek. Hier onderdoor? Je hoort stemmen en volgt ze. Dit gaas wegduwen? Ja, een hek. Een boeren erf met overkapping – ja. Er wordt gedanst. Het is donker. Het is druk, het ruikt naar zweet. Je wordt meegezogen in een cadans, van lijven. Onze lijven. Van een kloppende bas, een zwevende synthesizer die ons allemaal opstuwt. De bas houdt zich even in en dan valt hij – beukt in je gezicht. Je probeert je gewaar te worden van al onze gedaantes, maar als deinende menigte slokken we je op. Niet langer doen de omstandigheden ertoe.

ONS HUIS

MARIEKE VULLINGS

Aan de overkant van de straat staat ons huis. Ik weet het, het is al lang niet meer ons huis. Dat stel woont er nu al zo'n vijf maanden. Maar toch, ik beschouw het nog steeds als ons huis.

De rozen waar jij zo trots op was, hebben plaatsgemaakt voor een oprit van grijze gravel. En ook de wilg waar aan die grote tak de schommel hing (weet je nog?) is er niet meer. Voor de ramen (ze hebben de kozijnen geel geverfd. Geel!), hangen nu paarse rol gordijnen en ik vrees het lot van Harry de tuinkabout. Ik heb zijn vrolijke rode muts al zo lang niet meer gezien. Het lijkt alsof wij er nooit hebben gewoond. Alsof er niets meer is wat aan ons herinnert. Maar als ik het over ons huis heb, dan denk ik meteen aan die plek. Daar hebben jij en ik gewoond en hebben we onze sporen achtergelaten. Althans, dat heb jij. In de muren zit jouw lach gevangen, in de tegelvloer van de keuken zit nog een beetje bloed van die keer dat je over Mickey struikelde. In de deur van de kelder zijn nog vaag de krassen van jouw nagels te zien. Jouw tranen zijn in de treden van de trap gedrongen. De nieuwe eigenaren hebben het hele huis van dak tot tuin verbouwd, maar jouw geest waart er nog steeds rond.

Ze groeten me een beetje schuchter als ze me pas-

seren op straat. Ze lijken te weten wat ik van geel geverfde kozijnen vind. Hij is een beetje een kleurloos type, wiskundedocent als ik het goed heb. Zij daarentegen loopt over het trottoir alsof ze altijd een wijsje in haar hoofd heeft. Ze ziet er lief uit, ik denk dat je haar wel zou mogen als je de kans had gekregen om haar te leren kennen.

Ik ben intussen verhuisd naar de andere kant van de stad. Ik weet dat ik niet zo vaak in onze oude straat moet komen. De mensen vinden het vreemd als ze me er zien lopen. Vinden het vreemd dat ik hier nog durf te komen, na wat er is gebeurd. Ze zeggen het natuurlijk niet in mijn gezicht, maar ik merk het aan de manier waarop ze naar me omkijken als ik voorbijloop. Hoe ze tegen elkaar fluisteren en dan hun hoofd schudden over zoveel brutaliteit. Maar daar trek ik me niets van aan. We leven in een vrij land, toch? En ook al woon ik hier niet meer, ik heb net zoveel recht als ieder ander om door deze straat te wandelen, voor dit huis stil te staan en er een tijdje naar te kijken. Hij weet niet zo goed wat hij ermee aan moet als hij mij daar ziet staan. Gisteren zag hij me terwijl ik achter een boom stond. Hij verstijfde even in zijn pas en stak toen snel de straat over, om de voordeur daarna met een bons achter zich dicht te slaan. Een tel later zag ik de gordijnen voor het raam bewegen en meende ik zijn gezicht te ontwaren. Het was niet bepaald een vriendelijk gezicht.

Zij daarentegen benadert me wat welwillender. Ze glimlacht en knikt, al zal ze niet snel stilstaan voor een praatje. Laatst regende het en moest ik schuilen in

het bushokje op de hoek. Ze passeerde me op weg naar huis en ik zag dat ze twijfelde of ze me binnen zou laten. Maar ze deed het niet. Ik vraag me af of haar armen net zo zacht voelen als de jouwe. Of haar huid net zo lekker naar vanille ruikt. Soms droom ik over haar. We liggen samen op de bank. Zij leest een boek en ik lig met mijn hoofd tegen haar borst. Hoor haar hartslag en voel haar adem langs mijn wang kriebelen. Een beetje triest word ik dan wakker. Het liefst zou ik dan meteen weer in slaap willen vallen, verder willen dromen over haar.

Ik mis je. Wie had dat nu ooit gedacht? Je hebt me zo vaak verweten dat ik je alleen maar behandelde als een hospita. Een natje en een droogje, daar was je alleen maar goed voor. Ik weet dat ik soms ongevoelig leek voor jouw tranen, dat ik je dagenlang kon negeren en dat je dat verdrietig maakte. Maar wat kan ik zeggen? Ik hou van mijn vrijheid, ik wil niet gebonden zijn. Je liefde verstikte me soms, maar de waarheid is dat ik er alles voor zou geven om weer in je bed te mogen slapen.

Ik mis je. En ik heb spijt. Spijt, want het is mijn schuld. Mijn schuld dat er bloed op de tegelvloer ligt, mijn schuld dat jouw nagels in de kelderdeur staan. Het is mijn schuld dat je over Mickey struikelde. Ik had hem expres daar neergelegd, omdat ik boos op je was. Maar je wist dat ik niet van kip hou.

Gisteren bezocht ik jouw graf. Je ligt een beetje versholen in de schaduw van een grote eikenboom. Toen ik aan kwam wandelen, betrapte ik een konijn dat zich te goed deed aan de viooltjes die bij je graf staan. Hij

wist niet hoe snel hij ervandoor moest gaan toen hij me zag. Het marmer van je steen voelde koud aan toen ik er mijn gezicht tegenaan legde en ik verbeelde me dat ik een vleugje vanille rook, toen ik op het gras ging liggen. Je leek weer even zo dichtbij, dat ik onbewust begon te spinnen. ‘Geliefde dochter’ staat er op jouw steen. En: vrouwtje van Mittens. Mijn vrouwtje.